

Priprave na oceno dela

V komaj zadostnem številu zbrani člani koordinacijskega odbora sindikata SOZD Mercator, so na seji izrekli oceno osnutka plana sozda za leto 1984 in osnutka skupnih osnov in meril za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v SOZD Mercator. Prav tako pa bližajoči se iztek mandata zahtevata skrbne priprave na oceno lastnega dela in skrbno pripravo vseh postopkov, ki so v zvezi s pripravami na letne občne zборе.

Bolj zanimiva kot ocena osnutka plana razvoja sozda v letu 1984 je bila na seji razprava o kvaliteti planiranja, ki naj se začne v temeljni organizaciji. Čisto naravnost je bila povedana misel, da bi morale sozdovske opredelitve raz-

voja in vseh aktivnosti za njegovo uresničevanje konkretno zaživeti v planih in dejavnosti članic sozda. Zdaj je po mnenju nekaterih udeležencev razprave ravno obratno, sozdov plan je nekoliko kvalitetnejši seštevki planov tozdov.

Previdnost pri planiranju in tudi podleganje čisto lokalnim prilikam in neprilikam se odraža v planih temeljnih organizacij, čeravno prav prvo dejstvo pogojuje različica objektivnih okoliščin, na katere s se tako velikimi prizadevanji po boljšem ne moremo vplivati. Tudi lokalne interese lahko včasih opredelimo kot objektivne. Pa vendar mora biti rdeča nit plana vsakega tozdovega plana iskanje skupnega, sozdovsko usmerjenega razvoja.

Soglasno izrečena podpora osnutku planskih dokumentov sozda za leto 1984 je predhodno terjala tudi nekaj razprave o ti-

Koordinacijskemu odboru sindikata se bo v letu 1984 iztekel mandat. Ključni za njegovo sestavo so znani. Treba je poiskati prave ljudi in zagotoviti tudi nekaj kontinuitete v delu. Sprejet je bil predlog, da se nekatere člane koordinacijskega odbora, ki so v sedanjem mandatu dobro opravljali delo, ponovno evidentira kot kandidate za ta organ, nove člane pa je treba skrbno izbrati. Naloga je aktualna, ker so povsod v teku priprave na občne zборе sindikata. Evidentiranje kandidatov za člane koordinacijskega odbora za mandat 1984-1986 je tudi ena od tekočih nalog. Ne pozabite nanjo!

Na 20. mednarodnem sejmu v Bagdadu je Mercator-Mednarodna trgovina predstavila izdelke svojih tozdov ter enajstih slovenskih in ene hrvaške organizacije združenega dela. (Več na 3. strani.) Foto: Matjaz Marinček

Osebnostno srečo in uspeh pri delu vsem kmetom in delavcem sozda želijo v letu 1984

organi samoupravljanja in DPO ter uredniški odbor glasila

Praznujemo zelo različno

Zelo težko bi bilo oceniti, koliko črnila in besedi je bilo porabljenih v zvezi s težkim ekonomskim položajem trgovine na drobno z živili. Pa vendar je več ali manj ostalo vse pri starem, mnogoterim sicer objektivnim ugotovitvam niso sledili ustrezni ukrepi in dejanja.

Logična posledica vsesplošnega nerazumevanja za to problematiko je tudi neustrezno nagajevanje delavcev v naši dejavnosti. Vsa našeta dokazovanja, da pridobiva trgovec - živilec dohodek v specifičnih pogojih poslovanja, kjer je vloženo veliko fizičnega pa tudi psihičnega napora - deljen delovni čas, neugodne temperaturne razmere in izjemno povečan obseg dela v predprazničnih dnevih, ko že večina ljudi praznuje - so naletela na gluha ušesa in ostala brez pričakovanega odziva tudi v okviru širše družbene skupnosti.

Večkrat smo opozorili, da v nekaterih drugih dejavnostih - tudi v trgovini - ustvarjajo delavci dohodek v znatno ugodnejših pogojih poslovanja in s podporo izjemno ugodnih tržnih in konjunkturalnih pogojev ter da so njihovi osebni dohodki pretirano visoki glede na vloženo delo. Zato se ne smemo čuditi, da tudi danes, ko ugotavljamo vsesplošno naraščanje brezposelnosti, ni pravega zanimanja za delo v naši dejavnosti in se na objave v tisku javi le posamezniki ali dva, medtem ko je odziv na objave pri ozidih, ki poslujejo v prej omenjenih dejavnostih, nenormalno velik in skoraj vedno presega število 100.

V prazničnih dneh se zato še posebej pogosto sprašujemo, ali se vsi odgovorni vsah nekoliko poglobljajo v to problematiko in morda celo razmišljajo o tem, da bi preko samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in drugih ustreznih ustanov, o tej problematiki le kdaj objektivno, predvsem pa angažirano spregovorili. Sprašujemo se tudi, kateri delavec, zaposlen izven naše dejavnosti, se je v času 5 do 9 dnevnega praznovanja vprašal, kako praznične dni preživlja trgovec - živilec.

Koliko od njih ve, da je ta delal v soboto, 26. 11. 1983, da je potem v nedeljo 27. 11. prevzemal kruh

za nemoteno prodajo v ponedeljek 28. 11.; da se je v torek, 29. 11. 1983 skušal nekoliko spočiti za 30. 11.; ko je bil v vseh poslovnih enotah redni inventurni popis blaga, zato da bi bile 1. 12. 1983 lahko redno odprte vse trgovine za nemoteno oskrbo potrošnikov.

Torej, en sam dan počitka le v redkih primerih praznovanja za tega delavca! Pa vendar bi ta delavec še kar strpno prenašal svojo poklicno »usodo«, če bi bil za svoje delo vsaj primerno nagradjen. Vendar ni in zato so mu še manj razumljivi raztegnjeni prazniki, katerih so vedno deležni delavci istih dejavnosti in ozdov. Povsem upravičeno se zato sprašuje, kako je mogoče, da v teh zahtevnih, za vse nas odločilnih gospodarskih razmerah, ne spoštujemo dogovora, da praznikov ne bomo podaljševali oziroma raztegovali in jih spreminjali v bolj ali manj dolge odsotnosti z dela. Ali ne dokazuje prav to dejstvo, da še mnogi ozdi ustvarjajo dohodek na dokaj lahek način, ki jim omogoča tako dolge prekinitve delovnega procesa?

Velikokrat uporabljamo besedo solidarnost, a žal največkrat le verbalno, v praksi pa se obnašamo vse drugače, pogosto zelo egoistično.

Da se je nerazumevanje za probleme naše dejavnosti razraslo do skrajnih negativnih razsežnosti, delno potrjuje tudi plan sozda za leto 1984, v katerem je tretman trgovine na drobno povsem nevzpodbuden, ne glede na njen velik delež v celotnem prihodu sozda. V planu namreč pogrešamo vse tiste usmeritve, ukrepe in posebne stimulacije, ki bi lahko vzpodbudile njena bodoča poslovna in ostala prizadevanja. Ob tem pa lahko rečemo, da so dohodkovni odnosi še marsikje nedorečeni, in to največkrat zaradi povsem subjektivnih gledanj nekaterih posameznikov in ozdov, pri čemer pa so po drugi strani njihove obveznosti največkrat posledica zgolj organizacijskega položaja posameznega ozda in ne njegove dohodkovne moči v sozdu.

Pa zadovoljne noveletne praznike!

Edvard Gabrovšek

stem delu plana, ki načrtuje zaposlovanje, gibanje osebnih dohodkov in solidarnosti v sozdu. Vsa ta vprašanja so bila ocenjevana in obravnavana v luči prizadevanj sindikata, da skupaj z vprašanji povečevanja produktivnosti rešujemo tudi vprašanje zaposlovanja, ne samo zgolj z iskanjem notranjih rezerv, torej izključno z omejevanjem, temveč predvsem s tako politiko zaposlovanja, ki bo omogočila večjo produktivnost.

Razmišljanja o politiki na področju delitve sredstev za osebne dohodke in solidarnosti v primerih motenj v poslovanju so pripeljala tudi do razmišljanj o konkretnih opredelitvah, ki bi jih kazalo vnesti v skupne osnove in merila za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v sozdu. Pri tem pa se je odprlo vprašanje, ne samo vloge akta sozda v sistemu, ko naj bi zaživel panožni sporazumi o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, temveč vprašanje, koliko in o čem smo se v sozdu sploh na to temo pripravljali sporazumevati. Na to vprašanje pa tudi razprava ni dala pravega odgovora, razen če odštejemo nekaj zahtev, da bi morali izdelati nekaj vzorčnih modelov kot primer vrednotenja minulega dela.

Ta seja koordinacijskega odbora sindikata je bila tudi priložnost, da se je za dolgoletno sodelovanje in ustvarjalne prispevke k njegovemu delu zahvalil dosedanj sekretarji republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini, tovarišici Miri Frolov. Tovarišica Frolov se je upokojila, zamenjal pa jo je tovariš Rudi Žavbi, ki se je že predstavil na tej seji. Tovarišici Miri želimo, da uživa sadove svojega minulega dela, kot je v šali dejal namestnik generalnega direktorja SOZD Mercator Vukadin Nedeljković, v tovarišu Žavbiju pa želimo najti prav takega prijatelja in ustvarjalnega sodelavca, kot je bila tovarišica Mira.

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX

Ljubljana, december 1983

št.: 12

2. seja izvršilnega odbora

Vesna Bleiweis

Predlog plana 1984 določen

Strokovno obdelani predlogi, ki so bili za dopolnitev osnutka plana razvoja sozda in plana delne skupnosti za leto 1984 oblikovani v javni obravnavi osnutka, so bili osnova za določitev predloga plana sozda za leto 1984. Prav zaradi tega izvršilni odbor delavskega sveta sozda pri določanju predloga ni imel težkega dela.

Vse predloge, pripombe, stališča, pa tudi zahteve po vključitvi posameznih objektov in objektov plan, sta redno temeljito in skrbno analizirali strokovni službi Delovni skupnosti SOZD in delovni skupnosti Interne banke. Vsaka (ne)uveljavitev v planu je dobila še svoj strokoven »da« in »ne«.

Poleg nekaterih formalnih zahtev, kot so neusklajenost ali neujumajčnost številčnih podatkov, je bil osnutek dobil tudi nekaj vsebinskih sprememb: povečevanje obsega internega prometa v sozdu na področju prodaje, na loge na področju računalniške obdelave podatkov so navedene in kvantificirane, spremenjen je odstotek za pridruževanje sredstev amortizacije tiste organizacije, ki bodo same pokrile izgubo, spremenjena je predračunska vrednost investicij, ki se bodo financirale iz združenih sredstev, in količina sredstev, namenjenih za sovlaganje izven sistema sozda. Po predlogu naj bi imeli v letu 1984 za 1,368 milijarde din investicij.

Tudi zahteve po spremembi obsega sredstev za delo in razvoj komercialne službe v Delovni skupnosti niso ostale brez odmeva: pripetne stopnje za financiranje komercialne so v letu 1984 nižje za 10% posamezno organizacijo. Ker je posredni še organizacijska prememba, (v komercialni službi so v letu 1984 delovala tudi služba ekonomske propagande), je bilo potrebno tudi za ta del skupnega poslovanja zagotoviti sredstva v obliki prispevne stopnje, kar po mnenju, da se za komercialni sektor delovni skupnosti SOZD kot celotno sredstva povečajo za 17% v letu 1983.

Plan internega blagovnega prometa za leto 1984 kot sestavni del planskega akta za leto 1984 ni bil ležen večje pozornosti, saj se ta plan usklajuje in oblikuje z dogovorjenjem med članicami sozda. Vendar je bilo prav ob razpravi o tem planu izrečenih nekaj jedrnatih besed na račun našega medsebojnega poslovanja, drobnjakarstva in vrtnarstva. Če bi sodili po jedrnatih nekaterih pripomb, bi bilo treba dovolj za njivo, ne samo za vzgojski vrtniček.

Računalniške novice

Še proste zmogljivosti

Računalniški center v DS SOZD Mercator je v septembru mesecu dobil novo računalniško opremo (magnetne diske), s katero je svoje zmogljivosti računalniških oddelkov močno povečal. Dosegli smo dolgo željeni cilj, to je kompatibilnost, to je zamenljivost obeh računalnikov, PDP 11-70 in Delta 700.

To pomeni, da do zastojev ali izpadov računalniških obdelav zaradi okvare enega ali drugega računalnika ne more priti. S tem sta zagotovljeni sprotnost in zanesljivost vseh obdelav, ki potekajo na obeh sistemih. Hkrati nam nova oprema omogoča uvajanje novih uporabnikov v računalniške obdelave. Tako že pripravljamo obdelave za sledeče ozde:

na področju blagovnega poslovanja:

- za TOZD Trgopromet, ti je že pričel z redno obdelavo podatkov s 1. decembrom 1983,
- za M-Konditor, ki bo pričel s fakturiranjem prodaje svojih artiklov (kot I. fazo obdelave) s 1. 1. 1984 (II. faza obdelave obračuna proizvodnje artiklov),
- za M-tehno, TOZD Investa, ki bo pričela z obdelavo materialnega poslovanja s 1. 1. 1984,

obračune osebnih dohodkov preko računalnikov pripravljamo:

- za M-Kopitarno,
- Za M-Tehno, tozde Investo, Cibes, Spectrum s 1. 1. 1984,

- za zunanjega uporabnika, Gasilsko brigado Ljubljana.

V obdelavo sta že vključena Delavski dom in Kavarna Nebotičnik kot enoti v tozdu Ajdovščina.

Vpeljali smo še četrti izplačilni rok v mesecu, to je 15. Na področju vodenja saldakonti kupcev se vključuje TOZD Grosist Ljubljana.

Vodenje in obračun osnovnih sredstev na računalniku pričenjamo za tozde Grmada, Golovec, Steklo, Standard, Mantovo, MIB in DS SOZD ter DO STP Hrastnik.

Tudi pri obdelavi hranilnih vlog smo močno razširili obseg vlagateljev, in sicer v tozdih Grosist, Golovec, Steklo, Dolomiti, Mantova ter v DO M-MT in M-Emba. Želimo si, da bi si organizirali hranilno službo predvsem tisti tozdi, ki imajo že obdelavo osebnih dohodkov na računalniku, ker osebne dohodke kot vloge neposredno preknjižimo v hranilne vloge in izpišemo nalog za vpis,

Krog naših uporabnikov se bo močno razširil, kar kaže, da naši ozdi nimajo več pomislekov pri

vključevanju v računalniško obdelavo tako da je računalniška obdelava postala potreba in da računalniški center dobiva zaupanje ozdov.

Nekaj podatkov o naših uporabnikih

– blagovno poslovanje obdelujemo za 9 tozdov – to je za vse, ki se ukvarjajo z grosističnim poslovanjem,

– osebne dohodke obračunavamo za 23 tozdov ali za 5000 delavcev,

- saldakonte vodimo za 7 ozdov,
- osnovna sredstva za 9 ozdov,
- hranilne vloge za 15 ozdov.

Ker imamo še zmogljivosti, vabimo vse članice sozda, da se vključujejo v računalniške obdelave.

Pričakujemo, da bomo do konca leta 1985 izpolnili srednjeročni program, ki smo si ga zastavili, in sicer to, da vse članice sozda Mercator oskrbimo z osnovnimi obdelavami: to so blagovno oz. materialno knjigovodstvo, obračun osebnih dohodkov, evidenca osnovnih sredstev ter saldakonti z glavno knjigo.

Direktor sektorja za AOP
Delovne skupnosti sozd,
Rudi Corn

Kako na olimpiado

Olimpiada je pred vrati. Pa se pogovarjata dva člana KORŠ-a.

- Ti ali veš, da bi bilo prima iti na olimpiado?
- Res bi bilo zanimivo. Jaz sem se že pozanimal za ceno!
- Ali res? Koliko pa stane?
- Veš, imajo dve ceni: eno s sedežem, drugo z ležalnikom. Jaz bi se odločil za sedež, saj res ne vem, kaj bi na smučišču počel v ležalniku!

Inventurna komisija

Sonja Dolinšek

Natačnost

Franci in Dušan sta kot inventurna komisija iz »centralne« prišla v skladišče embalaže preštet lesene zabojčke, ki so bili zloženi visoko pod strop 30 m široke in skoraj 100 m dolge skladiščne dvorane. Skladiščnik Tonček jima je pokazal potrebna dospetja in izdajnice, pa tudi številko, ki naj bi pomenila, koliko zabojev je še v skladišču. Franci in Dušan pa sta bila natančna »komisija« in sta se dela lotila resno – ne kar tako, »od oka«.

Od Tončka sta si sposodila meter, prinesli jima je moral lestev, nato pa je obstal pri vratih in z zanimanjem gledal, kako sta Dušan in Franci plezala gor in dol, merila skladovnico zabojev po dolžini, pa v višino pa širino ter podatke vneto zapisovala. Ko sta fizični del opravila, sta se zagledala v zaboj, ki so bili zelo različno visoki. Takrat je Tonček počasi potegnil roke iz žepa, izvlekel robec, se gromko useknil in prijazno pripomnil: »Ne, fanti, sedaj sta pa dokaj natančno izmerila kubaturo zraka, v katerem so zložene gajbice!«

Na sestanku v MIP »obračun medsebojnega poslovanja«

Na pobudo direktorja MIP je bil 16. 12. na Ptuj sklican sestanek predstavnikov OZD Mercatorja v severovzhodni Sloveniji, predstavnikov komercialnega sektorja DS SOZD in M-Izbire Panonije, z namenom, da se ocenijo uspešnost poslovanja v preteklem letu in doseže dogovor o skupnem delu v naslednjem letu. Podrobneje bomo o sestanku poročali v januarski številki. V. N.

Srečno!

Kumulativni promet in kumulativni promet na zaposlenega po blagovnicah v SOZD Mercator januar-oktober

v 000 din

Zap. št.	Blagovnica	Prodajni prostor v m ²	Kumulativni promet		Indeks	Zaposleni		Indeks	Promet na zaposlenega		Indeks
			1982	1983		1982	1983		1982	1983	
1.	Ljubno	503	48.696	82.362	169	12	12	100	4.058	6.863	169
2.	Trebnje	205	41.665	61.482	148	10	10	100	4.166	6.148	148
3.	Hrastnik	1.997	151.153	225.666	149	37	38	103	4.085	5.938	145
4.	Idrija	1.998	159.704	195.346	122	42	39	93	3.802	5.008	132
5.	Logatec	204	33.613	45.035	134	9	9	100	3.735	5.003	134
6.	Metlika	225	41.610	58.817	141	12	12	100	3.467	4.901	141
7.	Šentjernej	353	144.813	194.342	134	42	40	95	3.447	4.858	141
8.	Nakupoval. center Krško	3.197	239.620	324.753	136	74	69	93	3.238	4.706	145
9.	Vrhnika	289	29.215	41.118	141	10	9	90	2.921	4.568	156
10.	Ptuj	2.227	260.153	403.501	155	102	96	94	2.710	4.293	158
11.	Cerknica	3.179	102.162	130.173	127	39	31	79	2.619	4.199	160
12.	Lendava	2.028	128.365	173.118	135	42	42	100	3.056	4.122	135
13.	Stari trg	256	18.985	24.159	127	7	6	86	2.712	4.026	148
14.	Ribnica	1.233	118.164	154.716	131	37	39	105	3.194	3.967	124
15.	Lenart	1.833	129.569	171.886	133	47	44	94	2.757	3.906	142
16.	Krško	800	87.591	113.269	129	29	30	103	3.020	3.020	125
17.	Trzin	1.132	96.960	123.838	128	34	33	97	2.851	3.752	132
18.	Beograd	5.928	526.583	686.552	130	181	184	102	2.909	3.731	128
19.	Izola	300	24.940	37.213	149	10	10	100	2.494	3.721	149
20.	Ajdovščina	761	85.404	99.900	117	30	27	90	2.846	3.700	130
21.	Čuprija	4.170	193.643	398.234	206	97	108	111	1.996	3.687	185
22.	Središče ob Dravi	665	70.287	98.900	141	28	28	100	2.510	3.532	141
23.	Sežana	736	78.931	101.059	128	30	29	97	2.631	3.485	132
24.	Novo mesto	924	132.280	177.324	134	55	53	96	2.405	3.345	139
25.	Postojna	1.000	78.048	84.319	108	33	26	79	2.365	3.243	137
26.	Dom, Koper	609	55.189	80.101	145	28	28	100	1.971	2.861	145
27.	Jadro, Piran	638	24.294	20.208	120	18	14	78	1.349	2.086	155
28.	Prodajni center Idrija	1.000	–	12.503	–	–	10	–	–	1.250	–
SKUPAJ		38.390	3.101.637	4.328.894	140	1.095	1.076	98	2.833	4.023	142

Kumulativni promet in kumulativni promet na zaposlenega po samopostrežnih trgovinah v SOZD Mercator januar-oktober

v 000 din

Zap. št.	Samopostrežne trgovine	Prodajni prostor v m ²	Kumulativni promet		Indeks	Zaposleni		Indeks	Promet na zaposlenega		Indeks
			1982	1983		1982	1983		1982	1983	
1.	Trg. kom. Staneta 6 (Grmada)	294	67.038	84.533	126	13	12	92	5.157	7.044	137
2.	Ul. Bratov Babnik (Grmada)	288	47.712	68.518	144	11	10	91	4.337	6.851	158
3.	Slape (Golovec)	284	77.182	99.329	129	14	15	107	5.513	6.622	120
4.	Bonifacija (Dolomiti)	290	63.514	82.841	130	13	13	100	4.885	6.372	130
5.	Titova 351 (Grmada)	250	71.656	92.459	129	15	15	100	4.777	6.164	129
6.	Črnuče 24. julija (Grmada)	250	39.372	53.993	137	10	10	100	3.937	5.399	137
7.	Market Mura (Sloga)	252	48.784	59.677	122	13	14	108	3.753	4.262	114
8.	Portorož (Preskrba)	245	36.260	49.093	135	13	14	108	2.789	3.506	126
9.	Gorišnica (Izbira Panonija)	252	41.461	55.126	133	14	16	114	2.961	3.445	116
10.	Market, Postojna (Izbira)	237	49.201	57.757	117	19	19	100	2.589	3.039	117
11.	Market, Semedela (Preskrba)	226	54.418	67.173	123	23	23	100	2.366	2.920	123

Iz statističnih pregledov sozda Mercator

V razvojno planskem sektorju Delovne skupnosti SOZD Mercator spremljajo statistične podatke o obsegu prometa v prodajalnah vseh organizacij, ki se ukvarjajo s trgovino na drobno. Objavljamo del teh podatkov, ki se nanašajo na blagovnice, in na obseg prometa v samopostrežnih trgovinah, ki imajo prodajno površino od 250 do 300 m² (povprečna površina samopostrežnih trgovin v sozdu).

Z objavljanjem tovrstnih statističnih podatkov želimo, da med seboj sodelne organizacije ali prodajalne (glede na velikost prodajnih prostorov) številu zaposlenih, dobno lokalnega okolja) najdejo stične točke za nižji ali višji ustvarjen promet, si med seboj izmenjajo izkušnje o poslovnih prijemih, na podlagi katerih dosega njih slabše ali boljše rezultate.

Z recitala na srečanju mladih. Foto: Velimir Zidar

Ob dnevu republike

Mirko Vaupotič, M-Sadje zelenjava

Srečanje mladih gostincev in trgovcev

Kar običajno je že, da mladinske organizacije v okviru posameznih sestavljenih organizacij ali s posameznim delovnim področjem (recimo gostinci med seboj in podobno) sodelujejo na različnih področjih. Malce neobičajno pa je, da najdejo skupni jezik mladi iz gostinstva in trgovine, ki sta res specifični področji in precej različni med seboj, pa še iz dveh različnih sozdov.

Mladi iz delovne organizacije Ermona Hoteli, TOZD Grand Hotel in delovne organizacije Mercator-Sadje zelenjava so se odločili, da se поблиže spoznajo med seboj. O srečanju so zapisali takole: »Po svoji dejavnosti smo različni, a nas kljub vsemu družijo mnogo skupnega. Vsi pripadamo naši samoupravni socialistični in bratski Jugoslaviji, družijo nas članstvo v ZSMS, tisti, ki ji danes s ponosom lahko rečemo Titova mladina. Tiste mladine, ki je svoje začetke

gradila na temeljih s krvjo prelite preteklosti in do danes nešteto-krat dokazala, da je noben še tako hud sovražnik ne more premagati.«

Srečanje samo je imelo tri dele. V prvem delu sta kulturni komisiji obeh osnovnih organizacij ZSMS pripravili recital, posvečen dnevu republike.

V drugem delu so se mladi predstavili med seboj. Da ne bi bilo predstavljanje dolgočasno, so se

odločili, da to izvedejo v obliki kviza. Tako so se mladi iz hotela Union morali učiti o problemih in delu mladih v Sadju zelenjavi ter značilnostih trgovskega poklica, medtem ko so mladi iz Sadja zelenjave morali vedeti vse o problemih, težavah, delih in nalogah, s katerimi se srečujejo delavci, ki opravljajo poklic kuharja, natakarja, hotelski receptor. Za nameček pa so dodali še probleme hotelske gospodinje. Kviz sam je bil izredno prijeten, tekmovalci pa so dokazali, da so predloženo gradivo marljivo preštudirali. V tretjem delu je bilo ob skromni zakuski še tovariško srečanje.

Srečanje je lepo uspelo. Mladi so se dogovorili, da se srečajo še večkrat, tudi na drugih področjih, ter da bodo v prihodnje pritegnili tudi mlade iz drugih sredin v občini in obeh sestavljenih organizacij združenega dela.

niških programov pri kakšni naprednejši OZD ali znanstveni instituciji, saj jih sami očitno nismo sposobni izdelati?«

Test daje najboljše rezultate, če vprašanje petkrat ponovimo v razmaku treh do dvanajstih mesecev. Ni odločilno, kje vprašanja zastavljamo, lahko tudi na cesti ali bifeju. Najprimernejša mesta so vendarle delavski sveti, zbori delavcev, različne komisije in drugi samoupravni organi. Odločilni so seveda odgovori, predvsem tisti, ki razkrivajo testirancev obrambni mehanizem, s katerim se je obdal, da se ne ubrani grozeči spremembi in hkrati zakamuflira svoj pravi namen.

Taki odgovori so predvsem naslednji:

1. Zdaj ni pravi trenutek, da bi se tega lotevali.
2. Za kaj takega bi potrebovali ogromna sredstva, teh pa nimamo niti za najnujnejše stvari.
3. To je prezahtevno za kader, ki ga imamo.
4. To ne bi bilo v skladu s politiko SOZD (DO, TOZD),
5. Zakaj bi ravno mi s tem začeli, saj nismo poskusni zajci?
6. Smo že prestari za take novotarije.
7. Smo premajhna firma za kaj takega.
8. Direktor (generalni, vodja sektorja, drugi tozdi se ne bo strinjal s tem.

Iz Iraka Matjaž Marinček

M na bagdadskem sejmu

Član revolucionarnega sveta in podpredsednik Iraka Taha Yasin Ramadhan je 1. novembra v Bagdadu odprl 20. mednarodni sejem, na katerem je sodelovalo 63 držav. Jugoslavijo je na 660 kvadratnih metrov razstavne površine predstavljalo 48 delovnih organizacij, od katerih jih je Mercator-Mednarodna trgovina zastopala 12.

Na razmeroma velikem razstavnem prostoru so pod okriljem Mercator-Mednarodne trgovine svoje izdelke predstavile zagrebška Astra, ljubljanske Kartonažna tovarna, Izolirka, Termika, Lek in Hermes, kočevski Inkop, celjski Emo, medvoški Donit, menški Filc, žalski Juteks, ruški Metalplast, razstavljali pa so tudi tozdi Mercator-Mednarodne trgovine iz Ljubljane.

Bagdadski mednarodni sejem sodi med najpomembnejše tovrstne prireditve na Bližnjem vzhodu. Naš razstavni paviljon je bil v štirinajstih dneh deležen velike pozornosti iraškega radia in televizije. Poleg uglednih političnih osebnosti Iraka so si sejem ogledali tudi predsednik Zveznega komiteja za promet in zveze Mustafa Nazmi, naš ambasador v Iraku dr. Vido Knežević in drugi.

Inventura

Inventura – v trgovini popis blaga in zalog, navadno ob koncu leta

(Verbinč: Slovar tujk, str. 309)

V resnici to niti ni prava inventura – prvič, ker je blago izrazito pisarniško – napake, ki jih srečujemo ob vnetem zganjanju birokracije: drugih pa zato, ker so upošteevane samo zaloge enega tedna.

Kolegica me je pocukala za rokav in mi molela pod nos dopis: »Oglej si tole!« Pogledam številke in razočaran(!) ugotovim: »Saj je čisto v redu!« Kolegicin kazalec se ustavi na besedi likometrov, spolzi dve vrsti niže »za likometer« in še niže »skupaj likometrov«. Spogledava se in kolegica se pomuza: »Misliš, da je to kaj za pojest?«

Ubogi kilometri, ki se jim je preveč mudilo, so me spomnili na »valk«, ki odpelje s polurno zamudo pa na »kanjone«, ki naj bi jih nakladali za enega izmed kupcev...

Kamioni zaradi tega niso bili prizadeti, malce bolj čudno pa se verjetno počuti kolegica, ki je iz Jelke postala Jebka, ali Marko, ki je nedavno prejel dopis za tov. Mačka...

Tudi, »in mu izročite ko-pije,« je dokaj obremenilen ukaz.

Naslovi na dopisih so poglavje zase. Med prav zabavne prigodice sodijo

prav gotovo Mr. ali Signore ali Monsieur, ki je namenjen čisto pravi kolegici, v katere ženskost ni moč podvomiti.

Nekaj bolj laskavega je verjetno naslov Slovenija gadje, če upoštevamo za nekoga, ki se odlično znajde, slovensko reklo: »Ta je pa gad!« Primerjava s strupenjačo je lahko tudi manj optimistična.

V Jugoinspektu so imeli gotovo podobne občutke, ki so od nas prejeli pošto in na njej prebrali, da smo jih prekrstili v Jugoinspekt ali pa v Vojni ustanovi »xy«, kjer so kar hitro postali Jojna ustanova.

Poznate vic o streljanju rezervnih oficirjev? Tudi v pisarni te lahko doleti kaj podobnega. Ko smo se pogovarjali o volitvah v sindikat, je predsednik povzel besedo in pribil: »Enostavno izbereš kandidate in jih en teden pred obcnim zborom obesi na oglasno desko!« No, hvala lepa, že brez tega se vsi branijo sindikalističnih funkcij!

Res, težko si predstavljam, kaj vse bi prinesla inventura skozi vse leto ustrelnih birokratskih kozlov, če se že v enem tednu nabere toliko debelih:

Sonja Dolinšek

Veliki novoletni test:

Preverite, ali so vaši sodelavci za napredek

Vsak čas prinaša in zahteva spremembe, današnji čas je izjemen le v toliko, da zahteva izjemne spremembe. Smelo vpeljevanje sodobnih organizacijskih oblik in metod poslovanja, stalno prilagajanje proizvodnih in prodajnih programov tržnim razmeram, ofenzivna poslovna politika, ki se ne izogiba prevzemanja tveganj v vedno bolj spremenljivem in negotovem okolju, predvsem pa širokopotezno uvajanje modernih delovnih priprav, še posebno računalniške tehnike, so predpogoji poslovne uspešnosti, ali če hočete aktualnejše, stabilizacije.

Skupni imenovalec vsega je neizogibno spreminjanje, ki pa mu stojijo nasproti neštete subjektivne ovire, katerih izvor je predvsem naša nesposobnost, lenoba, ljubosumno varovanje pridobljenih položajev in privilegijev, ali kar preprosto, zadovoljnost s samim seboj, zaradi česar trmasto vztrajamo pri vsem obstoječem, preživljamo, izhojenem in zahojenem. V ta namen smo si izmislili cel sistem navidezno prepričljivih izgovorov, ki izkoriščajo obrambnih mehanizmov,

ki s poti sprememb in napredka vztrajno odpravljajo na pota povprečnosti in nazadovanja. Ti obrambni mehanizmi so tako trdoživi, saj vanje trdno verjamemo, da jih je mogoče razkrinkati, če že nepremagati le s pomočjo posebej premetenih znanstvenih metod. Ena takih je test za presojo napredne usmerjenosti naših sodelavcev, ki ga v nadaljevanju predstavljam kot preizkušeno in zanesljivo sredstvo za razkrivanje vseh nazadnjaških, zakrnelih, fosilnih in bleferskih elementov v SOZD Mercator in okolici.

Test temelji na petkratni postavitvi enakega ali vsaj podobnega vprašanja oziroma predloga posamezniku, ki ga želimo testirati. Vprašanje je lahko poljubno izbrano, vsekakor pa mora zadevati kakšno korenito spremembo, ki zahteva bodisi večja finančna vlaganja, ali pa, kar je še bolj bistveno, spremenjeno ravnanje testiranca. Tako vprašanje je n. pr.: »Zakaj odlašamo z uvedbo sodobnega informacijskega sistema v SOZD Mercator ali pa vsaj ne zagotovimo izdelave zahtevnejših računal-

9. Zakaj bi hiteli, saj tudi v Spodnjem Kašlju tega še nimajo?

10. Kaj ga pa serješ? Toliko časa si že v Mercatorju, da bi že lahko vedel, da se tukaj nič ne da.

Na podlagi dobljenih odgovorov se izračuna absolutni koeficient inertnosti (upiranje spremembam) po naslednji formuli:

$$akI = 7 \cdot n/g$$

pri čemer imajo izrazi naslednji pomen:

akI = absolutni koeficient inertnosti

n = število obrambno naravnanih odgovorov (od 0 do 5), ki so enaki ali so smiselno enaki zgoraj navedenim in je njihov cilj upiranje spremembam

g = gerontološki faktor ali po domače starosti testiranca Konstanta 7 je izračunana tako, da je starostno obdobje, ko je povprečen človek pri najboljših močeh (35), deljeno s številom postavljenih vprašanj oziroma maksimalnim številom obrambno naravnanih odgovorov (5). Skupaj z gerontološkim faktorjem konstanta prispeva k eliminiranju vpliva starosti, kar daje koeficientu absolutni značaj (ne glede na starost testiranca).

Dobljene rezultate je mogoče sistematizirati v pet skupin:

1. Rezultat nad 1 razkriva testiranca, ki mu podedovana genska struktura v kalu zatre tudi najbolj plašno misel na kakršnokoli spremembo. Testiranec bi najraje ždel

v kakšnem kotu in objokoval dobre stare čase, ki jih tako pogreša.

2. Rezultat nad 0,5 do 1 kaže na testiranca, ki se zaveda, da na njegovem testiranju strah in nezaupanje do vsega, kar ni zraslo na njegovem inovacijskem zelniku. Ker na njegovem zelniku ne uspeva ničesar razen plevela, poudarja predvsem red in disciplino, če pa red veliko bere, se skriva za meglenimi frazami, ki jih sam najmanj razume.

3. Rezultat nad 0,2 do 0,5 kaže na testiranca, ki se jasno zaveda, da nekaj ni v redu, običajno tudi kaj je treba spremeniti, ki pa mu notranja negotovnost in strah pred rizikom jemljeta pogum, da bi napravil odločilni korak. Ve, pa si ne upa.

4. Rezultat nad 0 do 0,2 kaže na treznega človeka premišljenih odločitev, ki se zaveda, da v današnjem svetu najnevarnejše oklepanje včerajšnjega dne, vendar pa trezno upošteva razmere v okolju, kjer dela.

5. Rezultat 0 kaže na testiranca, ki bi radi tudi v resnici kaj spremenili. Ti so najnevarnejši. Čimprej se jih je treba znebiti.

Se posebno opozorilo vsem bralcem, preden se lotijo testiranja. Test načelno ni omejen na določen krog testirancev in načelno ni ovir, da ga ne bi preizkusili na kateremkoli delavcu ali združenem kmetu SOZD Mercator. V praksi se kljub temu lahko pojavijo težave ali ovire. In pred njimi svarim.

M. D.

Velik jubilej

60 let kamniške »Ete«

Začetki kamniške »Ete« segajo v leto 1983, ko je mali obrat z izrazito obrtniškim načinom proizvodnje proizvajali gorčico, sadne sirupe, kompote in džeme. Lastnica firme je bila Melanija Žargi.

V letu 1984 je bilo podjetje nacionalizirano in je v tem letu proizvedlo 91 ton marmelade, 13 ton gorčice in 6 ton sadnega sirupa. Zaposlenih je bilo 10 sezonskih delavcev. Leta 1950 sta se Eti pridružila še obrat v Mengšu, ki je proizvajal kvas, in obrat v Šmarci, ki je porizvajal testenine. Zaradi nerentabilnosti in zastarelosti opreme je bil leta 1963 obrat v Šmarci ukinjen. Leta 1972 je bila v obratu Mengeš ukinjena proizvodnja kvasa, objekt pa je bil rekonstruiran za predelavo povrtin.

TedANJI obrat Ete je stal na prostoru sedanje Metalke v Kamniku. Bil je neprimeren za živilsko industrijo in je tudi na zunaj kazal videz obrtne delavnice. Leta 1961 je podjetje zaposlovalo 62 delavcev, ki so se dobro zavedali, da si lahko le z dobrim in zavestnim delom ustvarijo boljši jutri. Kolektiv se je zavestno odrekal delu osebnih dohodkov in večinoma z lastnimi sredstvi začel graditi nov obrat za predelavo sadja, zelenjave in izdelovanje gorčice – Eta v Kamniku. Gradnja obrata se je začela v letu 1961. Dograjen je bil v letu 1963, slovesna otvoritev novega obrata je bila 7. 12. 1963,

V novem obratu Ete je bilo potrebno nabaviti tudi novo strojno opremo. Izboljševali so jo vse do leta 1975. Proizvodnja v letu 1964 je bila samo 1028 ton, v letu 1975 pa 8080 ton. V letu 1968 je bila dozidana nova proizvodna hala, v letu 1973 pa grajeno novo skladišče gotovih izdelkov in polizdelkov v izmeri 2200 m². Zgrajeno je bilo tudi regalno skladišče polizdelkov.

Z novimi objekti in nabavljeno opremo so bili vzpostavljeni vsi pogoji za večjo proizvodnjo teko-

Predsednica IO osnovne organizacije sindikata, Danica Zmrzlikar o Etinih 60 letih. Foto: Vesna Bleiweis

čega proizvodnega programa in za preusmeritev v predelavo povrtin. Z novo strojno opremo so se izboljševali tudi delovni pogoji delavcev, ki so bili v starem obratu in v prvih letih preselitve v novi obrat slabi.

Prvi delavski svet v Eti je bil izvoljen januarja 1950. Delavski svet, najvišji organ upravljanja podjetja, je imel naslednje naloge: proučevanje nalog v zvezi z gospodarskim planom podjetja, dajanje pripomb nanje, vprašanje delovne sile, vzgoja kadrov in notranja organizacija podjetja.

Le malo je med nami še članov kolektiva, ki se dobro spominjajo zasedanj prvih delavskih svetov. Ti delavci in naši nekdanji sodelavci – upokoenci, se prav gotovo tudi spominjajo, da sta bili takrat delovna zavest višja in delovna disciplina boljša. Delavski svet se je sestajal samo popoldne, vendar kljub temu ni bil nikdar nesklepčen.

Izleti kolektiva so bili organizirani s tovarnjaki, toplega obroka med delom ni bilo. Kolektiv pa je bil enoten in složen in je prav zato dosegel takšne uspehe. Ko se pogovarjam z našimi nekdanjimi sodelavci – upokoenci, ugotavljam, da prav ta generacija, ki je bila v Eti v obdobju izgradnje in investicij, zaradi česar ni bilo denarja za OD, ki je veliko vlagala v našo delovno organizacijo, za svoj trud in velik prispevek ni primerno nagrajena, saj imajo nekateri naši nekdanji sodelavci – upokoenci zelo nizke pokojnine.

Z razvojem delovne organizacije se je tudi število zaposlenih delavcev večalo iz leta v leto. V letu 1948 je bilo samo 10 zaposlenih, v letu 1983 pa je v Eti 395 delavcev.

V zadnjih letih delovna organizacija posveča večjo skrb družbenemu standardu zaposlenih. Urejeni so družbena prehrana, letovanje in preventivno zdravljenje delavcev.

Sedanje zaostrene gospodarske razmere terjajo, da vsi zaposleni z zavestnim in odgovornim delom premagujemo težave zaradi neugodnih zunanjih vplivov in da poiščemo znotraj delovne organizacije še neizkoriščene možnosti v notranjih rezervah, kar pomeni, da moramo izredno skrbno gospodariti z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagamo. Vse težave pa bomo premagali le, če bomo enotni in če se bomo zavedali, da le z dobrim in zavestnim delom lahko ustvarimo boljše delovne in življenjske pogoje.

Delavci Restavracije YU – doma v Bagdadu s Sašom Žabjakom (zadni desno), ki nam je poslal te pozdrave.

Vsem delavcem Mercatorja, uspešno in srečno leto 1984
Želijo delavci Restavracije YU Doma v Bagdadu – Iraq.

Kumelj Metka	Mandič Jela	Raljevič Jure
Koren Zvone	Aleksič Slavko	Subotić Milanka
Zupančič Alojzija	Bencak Olga	Florjanc Irena
Petrič Edka	Barlovič Štefan	Javoran Zvone
Zupan Marjan	Milutinovič Milan	Peslač Djordje
Muhić Osman	Jeler Franc	Mikolavčič Tone
Mandič Anton	Cerle Igor	Kalender Fatima
Pleten Franc	Kovač Zinka	Stanić Dragica

National (YU) (061) 311335 Telephone 310688 International + 3861311335 31379 31175

Mercator v Hrastniku

Mile Bitenc

Hotel Jelka odprl vrata

Kakor smo napovedali, je bila na dan 26. 11. slovesna otvoritev novega leta Jelka v Hrastniku. Pomeni ne le veliko delovno zmago za kolektiv tozda Jelka in za Mercator, temveč tudi veliko pridobitev za Hrastnik in Zasavje.

V hladnem jesenskem jutru so zaplapolale zastave, godba na pihala (igrali so hrastiški rudarji) je že pol ure pred otvoritvijo pripravila promenadni koncert, na prireditvi pa so sodelovali tudi najmlajši Hrastičani, ki so jo popestrili z recitacijami.

Mirko Kovač, direktor tozda Jelka (DO Mercator-Hoteli gostinstvo) je v govoru še posebej poudaril, da ni naključje, da so za proslavo delovne zmage izbrali prav tisti dan – saj je bil pred vrati praznik – 40. rojstni dan Jugoslavije. Tako je vse izzvenelo še bolj slovesno. Dodal je, da so z novim objektom, ki za Hrastnik in tudi Zasavje veliko pomeni, pred kolektivom težke in odgovorne naloge, ki bodo s pravilnim odnosom do dela tudi uspešno opravljene.

Zanimanja za novi hotel je bilo že pred otvoritvijo veliko. Tako so

se v kolektivu tozda Jelka odrekli nekaterim prostorom, namenjenim skupnim službam. Še nadalje bodo ostali v starem objektu, nove prostore pa opremili tako kot ostale sobe, tako bodo povečali prenočitvene zmogljivosti.

Predsednik delavskega sveta tozda Jelka Marjan Umek, izroča ključke upravniku hotela, Minu Ačkunu.

Na slovesnosti je ključke hotela Jelka simbolično predal predsednik delavskega sveta tozda, Marjan Umek, prevzel pa jih je upravnik hotela in obrata družbene prehrane, Miha Ačkun.

Po slovesnosti so si gostje ogledali prostore hotela in se o novi hrastiški pridobitvi pohvalno izrazili. Prvo preizkušnjo je hotel preстал prav na 29. november, ko so v restavraciji pripravili prvi zabavni večer s plesom. Zdaj, ko to poročam, že delajo s polno paro in pripravljajo se na prvo silvestrovanje.

Dolenja vas pri Ribnici

Maja Hočevnar

Nova samopostrežba

S skormno slovesnostjo in v prisotnosti nekaterih gostov je Mercator-Rožnik, TOZD Jelka Ribnica v petek, 9. 12. 1983 odprl novo samopostrežno trgovino v Dolenji vasi. Trgovina je bila dolgoletna želja krajanov te in okoliških vasi.

Do tega dne so se krajani oskrbovali samo v klasični trgovini v Dolenji vasi ali pa v bližnji Ribnici. Ta trgovina zaradi neustreznih prostorov, predvsem pa vlage, ni mogla nuditi tako širokega izbora blaga, še posebej prehranbenega, ki je potrebno za vsakdanje gospodinjstvo. Zato so krajani nove pridobitve še toliko bolj veseli. Prav nezadovoljiva oskrba in stanje, ki ni bilo v skladu z željami in potrebami krajanov ter dejstvo, da se Dolenja vas prav v okolici sedanje nove samopostrežne naglo razvija je odločilo v prid nove gradnje.

Razgovore o gradnji so v Jelki začeli v letu 1978. V tem času so se pripravljali tudi na gradnjo nove blagovnice v Ribnici. Zato je ostalo le pri razgovorih, dokler ni v letu 1980 priskočila na pomoč Krajevna skupnost Dolenja vas, ki je krila vse stroške projekta – izdelali so ga v Mercatoru Investi ter brezplačno dodelila zemljišče, ki je bilo v upravljanju osnovne šole Dr. France Prešeren. Od tega trenutka so se stvari okrog gradnje začele hitreje premikati. Gradbeno dovoljenje je bilo izdano že leta

1981. Celotno gradnjo in investicijska dela je opravilo SGP Grosuplje, TOZD Ingrad – gradbeništvo Vrhnika, s svojimi kooperanti.

Nadzor je opravljala skupina strokovnjakov inženiring. Izvajalci del, dobavitelji opreme ter vsi sodelujoči so svojo nalogo opravili kvalitetno, v dogovorjenih rokih in tudi predračunska vrednost objekta – 16 milijonov din – ni bila bistveno prekoračena.

Potrebna sredstva za gradnjo so bila zagotovljena s kreditom in sklada skupnih rezerv skupščine občine Ribnica in s krediti izvajalcev del, dobaviteljev opreme in združenih sredstev SOZD Mercator ter iz lastnih sredstev ribniške Jelke. Stavba stoji na lepem mestu, z dokaj velikim parkirnim prostorom, kmalu pa bo v njej začela delati tudi nova pošta Dolenja vas. Skupna površina trgovskega dela objekta je 237 kvadratnih metrov, čistega prodajnega prostora je 145 m², ostalo pa so veliki skladišni prostori ter drugi potrebni pomožni prostori.

Trgovina je bila na dan otvoritve

bogato založena, želja krajanov pa je, da bi tako tudi ostalo. K lepemu videzu notranjosti pa je svoje dodala tudi aranžerka Bernarda Tkalec.

Samopostrežba bo poslovala z deljenim delovnim časom, zato so v njej zaposlene samo tri prodajalke.

Nova sapostrežnica v Dolenji vasi pri Ribnici v trenutku otvoritve 9. decembra.

Ob jubileju 20-letnega dela

Anton Malnar

Hotel Ilirija včeraj in danes

Praznovanje jubilejev je vedno namenjeno oceni prehojene poti, časa v katerem smo ustvarjali in novim načrtom. Kaj so ob praznovanju 20-letnega dela dejali sami o sebi delavci Ilirije?

Pred dvajsetimi leti je 32 delavcev z voljo in elanom začelo iskati mesto v takratnem gospodarskem prostoru, posebno v turističnem gospodarstvu. Lep, nov objekt je obvezoval, da moramo opravičiti zaupanje, poleg tega pa usposobiti kader za perspektiven razvoj. Proučevanje potreb, iskanje programa storitev je izostrilo posluš, postavilo nadaljnjo opredelitev razvoja kolektiva. V prvih letih se jo moral kolektiv odpovedovati svojega osebnega standarda in na osnovi tega so bili omogočeni in pripravljeni pogoji za nadaljnjo rast, s tem pa tudi za boljše in stabilnejše življenjske in delovne pogoje delavcev. Ta trditev je upravičena, saj je mnogim delavcem Ilirija postala drugi dom, upravičimo pa jo lahko s podatkom, da je več kot četrtina delavcev zaposlenih v Iliriji, več kot 10 let. Ta podatek pa dobi še drugačno vrednost, če ga primerjamo s splošno fluktuacijo delavcev v gostinski dejavnosti.

Razvoj Ilirije ima še eno posebnost, ki v gostinski dejavnosti ni pogosta. Naš kolektiv je vedno težil k združevanju razdrobljenih gostinskih enot, ker je bil vedno prepričan, da lahko le z združevanjem in skupnimi prizadevanji ter skupnim delom hitreje doseže prodor na trgu ponudbe gostinskih storitev. Iz te težnje so nastale v letu 1973 prve združitve z gostinskim podjetjem Majolka, kupljen je bil motel dr. »O«, današnji Tikveš, v letu 1975 je v Ljubljani začel prvi specializirani program – pizzeria Parma. V letu 1976 se je hotelu Ilirija priključil hotel BOR na Črnem vrhu nad Idrijo, v letu 1977 pa smo odkupili gostilno Katarca v Ljubljanski Rožni dolini. Združeni v delovno organizacijo smo zagotovili pogoje za razvoj vseh poslovnih funkcij in dosegli

večjo socialno varnost zaposlenih.

Ko se danes spominjamo vseh razvojnih faz v razvoju organizacije in nas samih, smo lahko ponosni na naše akcije in odločitve. Hiter prehod od majhnega podjetja z eno organizacijsko enoto in 32 zaposlenimi v kolektivu z 260 zaposlenimi v 11 enotah je terjal svoje žrtve. Naše odločitve niso bile vedno na mestu, toda potrebne. Z

Predsednik delavskega sveta Hotela Ilirija, Anton Malnar predstavlja 20 let dela. Foto: Vesna Bleiweis

vsakim korakom smo bili bogatojši za nova spoznanja in pridobljene izkušnje.

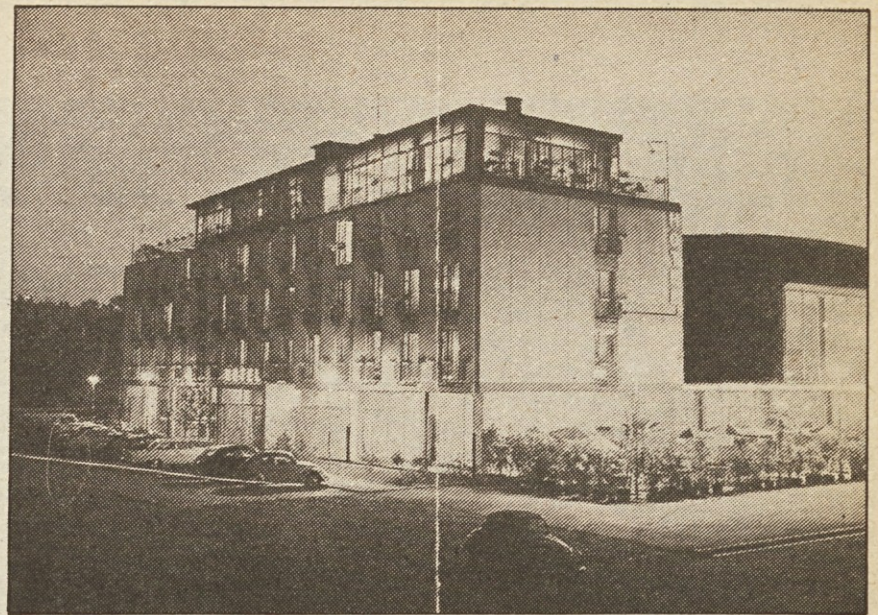
V letu 1977 smo se združili, celo več, bili smo pobudniki združitve v delovno organizacijo Mercator-Hoteli gostinstvo in SOZD Mercator. S tem se je ustvaril nov položaj delavca v širši družbeni skupnosti in združenem delu.

Z združevanjem dela in sredstev se je ostreje opredelila družbena reprodukcija kot naloga in obvez-

nost vsakega delavca, da ta ni več problem družbe kot celote, temveč predvsem nas samih.

Položaj gostinskega delavca velikokrat ocenjujemo samo na osnovi kvalitete oziroma nekvalitete ponudbenih gostinskih storitev, pri tem pa pozabljamo na njegov položaj, ki izhaja iz njegovih delovnih pogojev in iz pogojev pridobivanja dohodka. Ne omenjam tega, da bi opravičeval napake, ki se pojavljajo pri našem delu, temveč z namenom, da tudi skrbi za tega delavca in pa gostinski dejavnosti namenimo več pozornosti in mu omogočimo enakopraven položaj v gospodarskem sistemu. Naš delavec je sposoben upravljanje, to je dokazal že večkrat, ko se je odločal in odpovedal svojemu osebnemu standardu v korist razvoja kolektiva in dejavnosti.

Tovarištvo nas združuje, težko bi bilo pripisati zasluge, kateremu

Ilirija by night – pred dvajsetimi leti

koli izmed nas kot posamezniku, kajti pri ustvarjanju in razvoju kolektiva je dal vsak svoj delež, zato je jubilej 20 letnega dela prilika, da se zahvalimo vsem in vsakomur, ki je v dvajsetletni graditvi naše organizacije prispeval svoj delež.

Priznanja za 20-letno delo v Iliriji so prejeli: Draga Brus, Milka

Colnarič, Martina Jordan, Milica Lenardič, Elizabeta Meglen, Julka Muhič, Viktor Puš, Fani Radelj, Anica Stibler, Sašo Žabjek.

Plakete maršala Tita so za desetletno delo v Iliriji prejeli: Olga Bencak, Draga Brus, Filip Kous, Malči Kreslin, Anton Malnar, Anton Malnar, Elizabeta Meglen, Sida Strehar, Fani Žurej.

Predstavljamo

To je naš Filip

Ob podeljevanju posebnih priznanj, »plaket maršala Tita,« za desetletno delo v Iliriji, je spontan in glasen aplavz, ki zlepa ni pojenjal, spremljal Filipa Kousa, pomožnega delavca v tehnični službi hotela Ilirije. Predstavljamo vam tega skromnega, delovnega moža, za katere njegovi sodelavci trdijo, »to je najbolj priden človek v Iliriji.«

Krepak, plečat mož pri štiridesetih nerodno vrti v rokah oguljeno delovno čepico. V zadregi ne najde besed, ki jih zavija v mehko prekmursko narečje. Nekaj časa gleda vame, kot da ne verjame, da se resnično želim pogovarjati z njim, ko mi vendar nima o svojem delu kaj povedati, saj je delo delo, pa naj bo tako ali drugačno. Nekaj časa gleda svojega direktorja, kot da išče pri njem pomoči za prave besede, ki naj jih pove o sebi. Pomaga mu: »Filip, kar povej, kako si prišel k nam in kaj delaš. Jaz bom pa povedal, zakaj te vsi spoštujemo in cenimo tvoje delo.«

Trdega dela vajene Filipove roke še nekoliko bolj stisnejo čepico. »Od kje ste doma?« pomagam iz zadrege. »Prekmurec sem, iz Tišine. Tam sem se rodil in tam so me starši komaj rojenega zavrgli. Usmilila se me je stara mati in me negovala in vzgajala do petega leta. Starši so bili medtem v Sarajevu. Pet let starega me je oče odpeljal s seboj v Sarajevo, kjer so se začele vse moje bridkosti nezazelenega in zavrženega otroka. Lepe besede svojih staršev nisem bil nikoli deležen. Pet let starega me je oče tako pretepal, da sem bil tri leta v bolnišnici, verjetno za duševne bolezni, saj sem bil sam zaprt v neki sobi, kamor so mi prinašali le hrano. Skozi lino so mi dajali črno kavo in kruh. Po treh letih me je oče prišel iskat in me že na poti domov tako pretepel, da sem se spet za nekaj časa vrnil v bolnišnico. Potem je prišel čas za šolo. S težavo sem naredil tiste štiri razrede osnovne šole. Pretepen, lačen, premražen, sam. Oče me je poznal le toliko, da me je lahko pretepal. Oblačili so me dobri ljudje, spal sem v skladiščih premoga, čepel sem za kakšnim velikim kupom, da me niso opazili čuvaji. Sam sem si naredil nekakšno cizo in z njo po mestu razvažal od zgodnjega jutra do trde noči premog in drva. Oče me je hotel ubiti.

»Ubij,« sem rekel, »jaz tako ne morem več živeti.« Zvezal me je za roke in noge, me obesil na nek kavelj pod stropom in me že vsega pretepenega polival z mrzlo vodo.

Privlekel je velik nož in mi zarezal v vrat.«

Skloni se in pokaže grde brazgotine na vratu in po glavi. Enake brazgotine po rokah. »Potem so me dali na neko planino za pastirja,« nadaljuje in strmi v čepico. »Tam so me imeli radi. Bil sem priden, rad sem delal, ker imam rad živino. Bilo pa me je strah, ker sem bil na planini čisto sam.«

Pripoveduje o dobrih ljudeh, ki so se usmili njegovega siromaštva, bede lakote, samote. Deček štirinajstih let čisto sam na planini, z živino, s samotnimi dnevi, sam s svojo revščino, s svojim bridkim otroštvom. Stran od tukaj, morda pa je kje le še kak ko-

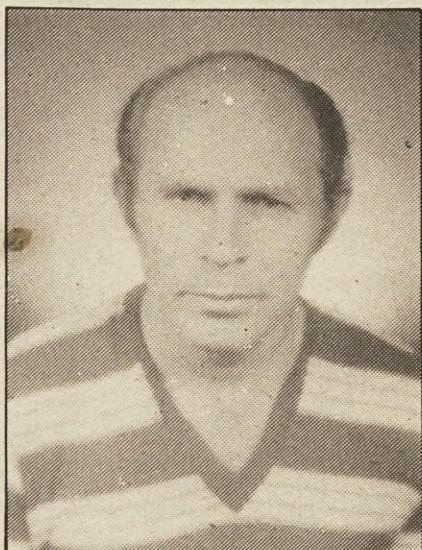
napol kmetu. Ni mi bilo slabo, pa vendar sem bil tujec. Vrnil sem se, nekaj časa delal pri gradbenem podjetju. Priučil sem se za zidarja. Ustvaril sem si družino, za stanovanje ni bilo nobenih možnosti. Ugriznil sem v hišniška dela za majhno garsonjero. Z dvema žlicama, enim nožem in nekaj cunjicami sva z ženo začela.

Potem sem dobil delo v Iliriji. In zdaj sem tu. Le še do večjega stanovanja bi rad prišel. Sin in žena sta težka bolnika. Stanovanja in njunega zdravja si želim.«

Potem umolkne, vprašljivo pogleda direktorja, kot da čaka na namig, da sme oditi. Počasi vstane, si pogladi delovno obleko, poravna čepico in počasi reče: »Kaj bi pisali o meni. Jaz nisem noben slavljeneec. Delati pa se mora.«

Seževa si v roke, se poslovliva. »Res ga imamo vsi radi, spoštujemo ga. Ni ga dela, ki bi ga opravičil s težavo ali negodovanjem. Ker je hišnik, vstaja ob treh zjutraj, postori vse, kar ima postoriti tam, potem pride na delo, tudi po uro ali več prej, preden se začne uraden šiht. Ob šestih zjutraj je okoli Ilirije snažna in čista. Naj bo sneg ali pa jesensko listje, posledice ponočnjakov okrog naše hiše izginejo že pred jutrom. Za vzorno urejeno okolico smo dobili priznanje občinske komunalne službe. Dobiti bi ga moral Filip. Priučil se je vseh drobnih vzdrževalnih del. Nič mu ni pretežko. Pri tem pa vedno ostane dobre volje, ljubezniv in pripravljen kadarkoli pomagati. Če se v kateremkoli našem obratu kaj zatakne, vedno pokličejo Filipa. In Filip je vedno na mestu,« pripoveduje Anton Malnar.

Odhajam iz direktorjeve pisarne. Zgodba, ki sem jo poslušala, mi noče iz glave. Dolgo razmišljam o njej. Jo napisati kot solzavo pripoved o nekem izmučenem otroštvu, ukradenih in osleparjenih fantovskih letih in garaškem življenju zrelega moža? Ali kot pripoved o razmišljanju o stotinah Filipov, ki so med nami, pa jim nihče ne podeli posebnega priznanja in jim nikoli glasno ne pove, kako naši so. Ali pa morda kot pripoved o tem, da so med nami vse redkejši ljudje, ki so srečni že samo zato, ker se z jutranjo zarjo zanje začne nov delovni dan? Nobeno od razmišljanj ni zapisano. Ne poznam sovraštva staršev, ne otroških stisk, mnogo Filipov gre mimo mene, da se ne ozrem za njimi, in jutro mi pomeni drugačne radosti. Kako znam biti ohola in naduta do življenja! Vi tudi?

šček sveta, kjer ga ne bodo topli, kjer deček ne bo čisto sam. Nazaj v Prekmurje, k stari materi.

»Prišel sem nazaj. Dvanajst let sem delal na babičini kmetiji. Saj ni bila kaj prida velika. Toda preživela sva se. Hodil sem sezonsko delat v Avstrijo, pa tudi sosedom sem pomagal. Vsak dinar je bil potreben. Stiri leta sem negoval negibno staro mater, potem je umrla.

Stara mati je vedno govorila: »Filip, kmetija bo tvoja.« Pa iz tega ni bilo nič. Stric mi je izplačal nekaj denarja in spet sem bil na cesti. V Avstrijo me je peljala. Gural sem pri nekem napol zidarju,

SILVESTRSKI MENU

PRIPRAVILA: mojster kuhinje, Nedeljko Perić
skrivenost vladne kuhinje izdala: občanka

Prekajena gnjat s smetanovim hrenom
Domača juha
Pečena nadevana gos ali puran
Mlinci, vinsko zelje
Gibanica

&

Hladna stabilizacija s solidarnostnim prelivom
Kozli iz vladnih lovišč ala "energie", brezglave ribe v kreditni omaki s fino prilogo iz funkcionarskih dodatkov
Dolarsko nabodalo v naftnem golažu iz nacionalnih zelišč in dodatkom jedro
Jabolka spora z depozitnim oblivom
Sir: belpaese
Kava: zoll-dougane

S svečane seje, med govorom predsednice OK SZDL Ptuj, Marice Fajt. Fotoarhiv: M-IP

Odlikovanja

Alenka Kolarč – TOZD Veleprodaja Ptuj

Odlikovanci v ptujskem grosistu

Dne 21. novembra 1983 je bila v sejni sobi Skupščine občine Ptuj svečana seja delavskega sveta in družbenopolitičnih organizacij tozda Veleprodaja.

Prisrčni slovesnosti sta dala slavnostno obeležje govora direktorja tozda Janeza Zupančiča in predsednika občinske konference SZDL Ptuj Marice Fajt.

Najbolj zaslužne delavce temeljne organizacije združenega dela Veleprodaja je predsedstvo SFRJ, za njihovo požrtvovalno in prizadevno delo pri razvoju delovne organizacije in na področju družbenopolitičnih aktivnosti in samoupravnega delovanja na osnovi 8. točke 315. člena Ustave SFRJ z ukazom št. 88 z dne 20. 10. 1983 odlikovalo

z redom republike z bronastim vencem

Ivo Hohnjec

z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo

Franc Caglič in

Branko Horvat

z redom dela s srebrnim vencem

Jože Dragar, Franc Drvenšek, Re-

ne Glavnik, Srečko Izlakar, Anton

Ketiš, Elizabeta Klajderič, Julija-

na Križančič, Vinko Kumer, An-

ton Milošič, Zvonko Pišek, Janko

Svenšek, Stanko Terbuc, Janez

Zupanič

z medaljo zaslug za narod

Sonja Ivanovič in Anton Klasinc

z medaljo dela

Marica Hlupič.

Odlikovanja predsedstva SFRJ je delavcem izročila predsednica občinske konference SZDL Ptuj, Marica Fajt.

V imenu vseh odlikovancev oziroma prejemnikov državnih odlikovanj se je z-iskreno in toplo besedo zahvalil Ivo Hohnjec ter pri tem poudaril, da so odlikovanja vzpodbuda za nadaljnje delo, kakor tudi priznanje celotnemu delovnemu kolektivu.

Nanje smo ponosni, saj je vsak dal od sebe tisto, kar je mogel dati. Naše iskrene čestitke!

Mar ni Mercator ena družina?

Vse mogoče govorice na račun pokrival zaposlenih, ki opravljajo dela in naloge v proizvodnji ali prometu z živili in se dotikajo živil ter morajo nositi posebno delovno obleko in obutev, da s tem zagotovijo higieno živil, predpisano s pravilnikom (Ur. list SRS, št. 33 z dne 11. 10. 1983) so očitno po nekaterih presojah upravičene. Zakaj?

Že leto dni, odkar je obveljal navedeni pravilnik, morajo prodajalci v klasični prodaji živil (govorimo samo o trgovski maloprodaji) nositi pokrivala: rute, kape, mreže za lase in mreže za poraščeno brado. In če se pogled ustavi na tistih, ki pravilnik že izpolnjujejo in nosijo različna pokrivala, lahko trdimo, da so »nemogoča«.

Kakšna so ta pokrivala?

Rute: po naši presoji ne spadajo za trgovski pult, pa naj reče kdo, da to ni res. Spominjajo na »Marico Hrdala«. Pridite si jih pogledat!

Kape: te so ponekod takšne, kot

vendar jih je zelo malo zaslediti.

Zakaj vse to naštevamo?

Velika Mercatorjeva družina smo, ne samo v ožji, tudi v širši domovini, znani tudi v tujih deželah. Ali ni pri nas človeka (v sozdu Mercator), ki bi poskrbel za to, da bi imeli vsi zaposleni, ki jih pravilnik zavezuje, enako pokrivalo z lepim M ali napisom našega sozda? Ali v Studiu za ekonomsko propagando sozda o tem ni nihče razmišljal? Ali ni obleka prodajalca tudi naš zgled in ponos? Prav gotovo bi s tem zadovoljil tudi našega potrošnika, saj bi se z veseljem

jih nosijo peki. Bogvedi, kdo jih je sešil in kako popačijo obraze naših prodajalcev.

Mreže: te so nosile naše babice, samo, da so bile v barvi las. Nismo še opazili, da bi kateri od prodajalcev nosil mrežo za svojo poraščeno brado. Po vsej verjetnosti si jo bo raje obril.

Klobučki: podajo se sicer nekoliko bolje kakor druga pokrivala,

vračal v naše prodajalne, če bi bili prodajalci tudi prikupneje oblečeni, ne pa, da so celo v posmeh. Zakaj so za to lahko poskrbeli pri konkurenci?

In kako bo, ko bodo začeli inspektorji kaznovati v primerih, ko ne boste nosili pokrivala? Ker jih nekateri, takšna kot se nočejo nositi.

Ali ni Mercator ena družina?

Razstava

Kristina Antolič

Prva razstava turističnih spominkov

V sredini meseca novembra je Turistično društvo Ptuj odprlo prvo razstavo turističnih spominkov na Ptuj. Razstavljeni so bili v izložbi Mipove blagovnice.

Spominek je v sodobnem svetu potreba, kakor tudi propagandno sredstvo, ki veliko pomeni.

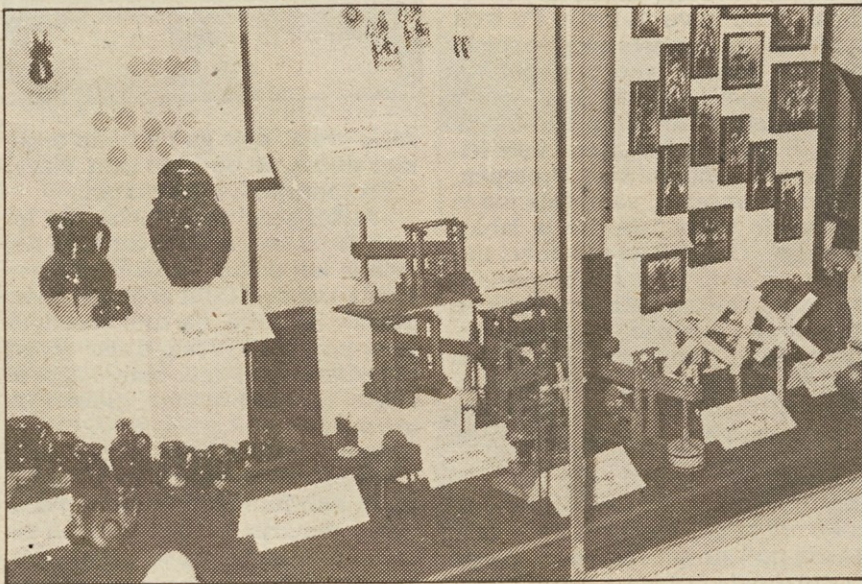
Kar 54 spominkarjev je sodelovalo na ptujski razstavi. Komisija za ocenjevanje pri Turističnem društvu Ptuj je s priznanjem in plaketo nagradila 22 izdelovalcev. Med temi je tudi naš sodelavec – slikar naivec Boris Zohar.

Njegov izdelek so ocenili kot izdelek izjemne kakovosti. Boris je znal poiskati primerno velikost, v žepnem formatu.

Neverjetno veliko je bilo spominkov: lectarskih izdelkov konjskih homotov, krožnikov s kurentovo masko, ki so posebej značilni za mesto Ptuj, kurenti izredne kakovosti, saj je izdelek kar najbolj blizu originalu, preše, klopotci, stojala za preste itd.

Spominki so bili razstavljeni skoraj tri tedne in jih je sedaj moč kupiti v Mipovi blagovnici.

Prva razstava turističnih spominkov na Ptuj ne sme ostati zadnja, saj so spominki sestavni del naše turistične ponudbe.

V slovo

Sredi največje delovne vneme, sredi življenja, je prenehalo biti srce sodelavca, prijatelja in tovariša Franca Skoka

Vest, da je kruta usoda pretrgala nit življenja, nas je sodelavce MIP, TOZD Zaščita globoko užalostila.

Pred tridesetimi leti se je izučil za krojača pri MIP-u, oziroma njenem predniku, Modu Ptuj. V tej mali delovni organizaciji, ki je pred leti delala samo oblačila po meri, je bil med najboljšimi krojači. Ob delu se je tudi izobraževal in opravljal delo krojaškega mojstra.

Proizvodni program se je postopoma širil, tako da sta nastala dva proizvodna programa: šivanje tekstilne in zaščitne konfekcije in šivanje modne konfekcije, opuščali pa so delo po meri. Tovariš Skok se je preusmeril v skupino za šivanje modne konfekcije, kjer je delal kot krojilec in namestnik vodje obrata.

Bil je med prvimi delegati delavskega sveta, v enem od mandatorov celo njegov predsednik. Poleg tega je bil več mandatorov v organih osnovne organizacije zveze sindikatov.

S svojim znanjem in sposobnostjo je pri svojem delu kakor tudi pri opravljanju političnih nalog dosegal vidne uspehe. Bil je dober in iskren tovariš,

zaradi tega smo ga tudi ocenili in spoštovali.

Za svoje požrtvovalno in dosledno delo je bil v letošnjem letu odlikovan redom dela s srebrnim vencem.

Slava njegovemu spominu.

Sodelavci MIP, TOZD Zaščita
Kidričev

Jugoslovanska basen 83/84

O teh rečeh zveri

Uvod

Kako naj za naprej živimo,
ko novo leto se začne!
Kaj drug za drugega storimo,
da se kaj svetlega odpre?

»Žival posnemaj,« mi velevala
v notranjosti skrivnostni glas,
»človeška prevelika vnema
prevečkrat krađe času čas!«

Sem kar naravnost jim priznala?
Kako ne vemo kod ne kam –
predloge sem si zapisala,
v razpravo javno vam jih dam:

Povej skrivnost mi, drobna mravlja:
če majčken si in nehogljen,
kako veliko vkup se spravlja?
in da pri tem si še pošten...?

Le ena pot je tista prava:
v masah je največ moči!
Zato naj vsaka ženska zdrava
več kot deset otrok rodi!

Kar hladna zona me obliva,
tako zagnano govori.
ne zdi se ravno prepričljiva
...ima preveč postran' oči...

Če stroški hrane bodo
rasli
tako pereče kot sedaj,
za en obrok se boste
pasli!
Vsak TOZD 'ma blizu
kakšen gaj...
Še ena možnost vam je
dana:
če kdo bi le prišparal
rad,
kljub temu, da bo dražja
hrana,
nauči naj se
prežvekovat'...

Jaz bi predlagal
kakšno kremo,
ki trdo kožo
naredi,
kaj drugega na
tole temo
pač slon težko
odgovori...

Narava vam ne prizanaša,
nenehno plezate navzgor,
mogoče kakšna ideja vaša
lahko služila bi za vzor?

Nam niso mar zakoni
ustavni,
za take štose ni divjad.
Ni pa skrivnost, da
vedno glavni
poskusi prvi čez
prepad...

Na tebe pol sveta prisega,
da ti v modrosti para ni.
Se zdi rešljiva ti zadrega,
ki zmerom bolj moj rod pesti?

Takole tej se streže
stvari:
pri priči spravite v pokoj
vse tiste, ki dovolj so
stari;
ni važen položaj in sloj!

Pa kaj, neumnica, naklada!
Če bi po nje nasvetu šlo,
bi padla cela naša... mlada
je, najbrž bo to...

Prepreke so vam komaj znane,
kot blisk drvite v lepši dan!
Nas tekme takele zagnane
peljale so precej... na stran...

Če imaš takole kratke
roke,
za sabo moraš 'met
organ,
da si privoščiš dolge
skoke!
Nam rep je bil ob
rojstvu dan...

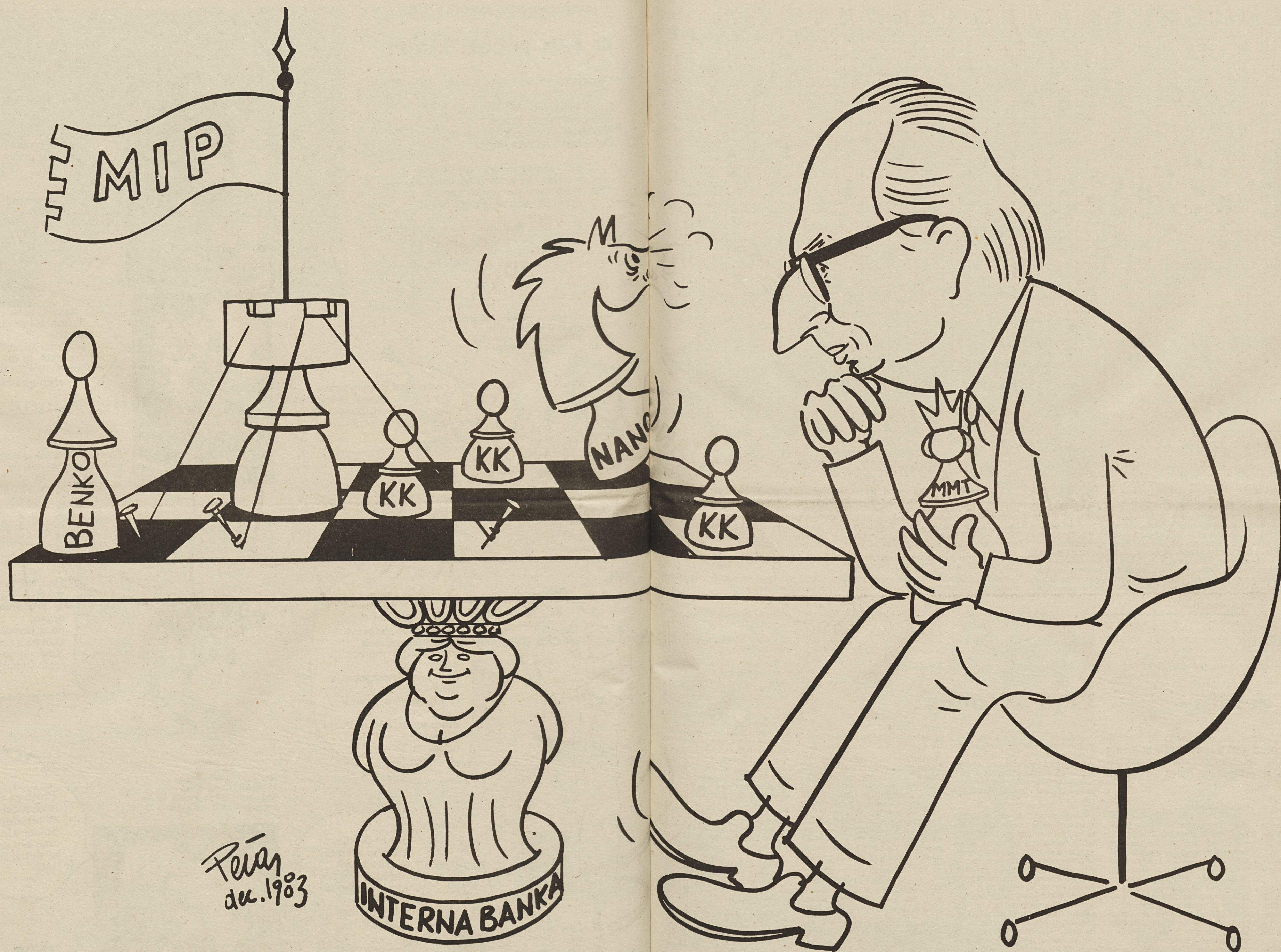
In ti, grivata eminenca,
ki prezirljivo gledaš svet,
kaj meniš, je ta temna senca
zares polizala ves med?

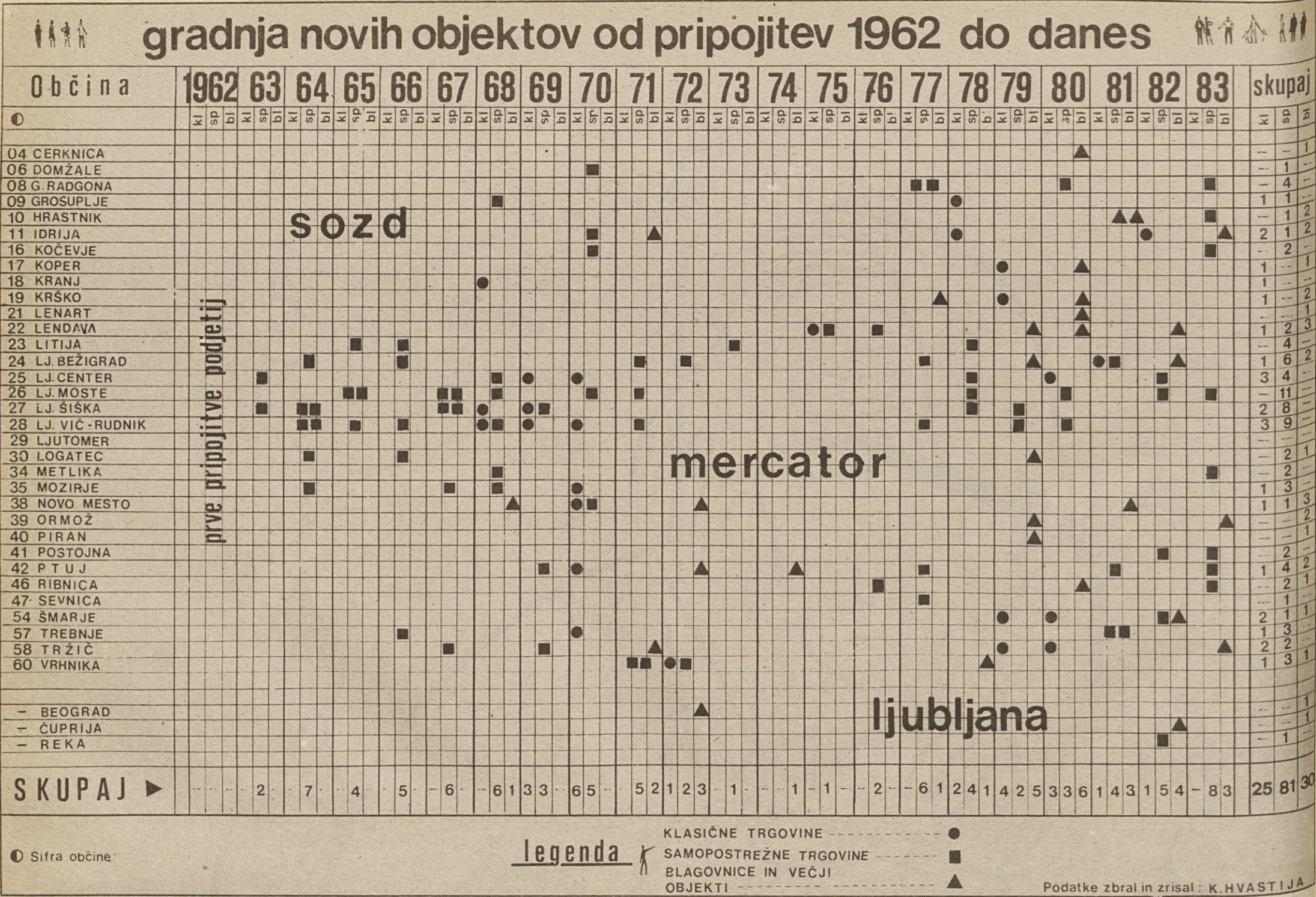
Prostora ni v
kraljevski glavi
za te zafurane stvari,
dokler kljub
zrnešani zmešnjavi
za zajtrk stegno se
dobi.

Zaključek:

P. S. Pravzaprav me pa resno
skrbi, da se bomo v letu 1984
povsem stabilizirali. Če bo kava,
poceni živež, visoki osebnostni do-
hodki, če bo dinar astronomsko
revalviral, če bodo ukinili depo-
zit... o čem bo pa pisala!?
Malus, Mercator Mednarodna
trgovina, TOZD Contal

Miran Goslar v končnici »7 stebrov sozda«

Z letom 1962 se je z združevanjem večjih trgovskih podjetij na področju mesta Ljubljane pričelo novo obdobje takratne Veletrgovine Mercator. K podjetju se je priključila vrsta trgovskih podjetij iz vse Slovenije, poleg njih pa tudi nekatera proizvodna in storitvena podjetja. V takratnem času je klasična trgovina že močno zaostajala za sodobno trgovsko mrežo samopostrežnih prodajaln, blagovnic, discountov in podobnih v svetu. Tudi razvoj, pri nas takrat še samostojnih trgovskih podjetij, se je po integracijah hitro obrnil v prid sodobnemu načinu prodaje blaga potrošnikom.

Z združevanjem v sestavljeno organizacijo združenega dela je Mercator, na podlagi skupnih dogovorov, uvedel tudi obvezno združevanje sredstev tozgov in delovnih organizacij za graditev novih, večjih in najpotrebnejših objektov. Gradnja manjših poslovalnic je bila skoraj opuščena. Sprva smo pričeli graditi samopostrežne prodajalne. Oblika klasične trgovine naj bi se obdržala le še v težko dostopnih in oddaljenih krajih, predvsem v manj naseljenih.

Čas je terjal svoje in posodabljanje blagovnega prometa je zahtevalo še sodobnejše prodajalne – predvsem takšne, v katerih bi mogel potrošnik tako rekoč vse kupiti na enem mestu. Samopostrežne trgovine blagovnice, blagovne hiše, discounti in podobne oblike centrov osnovne preskrbe, ki jih v zadnjih letih gradimo, ustrezajo sodobnemu kupcu, ki se s prevoznim sredstvom pripelje do takšnega centra in nakupi vse, potrebuje. Strokovnjaki se strinjajo s tem, daje gradnja takšnih objektov po kvadratnem metru cenejša od drugih, ker so komunalni priključki zelo dragi.

Preglednica nam prikazuje gradnjo vseh večjih objektov v vseh občinah, v katerih smo gradili od leta 1962 dalje do danes.

Zaželjeni učinki so s takšno usmeritvijo doseženi: potrošnikom nudimo najsolidnejšo postrežbo, obenem pa stopamo v korak s trgovino v razvitem svetu.

Kancijan Hvastija

Poceni zimski oddih

Martina Hudobivnik – splošna služba DS SOZD

»Na svoji zemlji«

Za ljubitelje planin, zime in smučanja je večina članic sozda Mercator pred leti skupaj kupila apartma v počitniškem naselju »Kaninska vas« v okolici Bovca. Vsaka od teh je prispevala delež po svojih zmožnostih.

Apartma je opremljen za bivanje do 10 oseb. Ima kuhinjo, kopalnico, manjši dnevni prostor in dve spalnici. Kuhinja je opremljena z gospodinjskimi aparati in posodo.

Prostori se ogrevajo s termoakumulacijskimi pečmi, Topla voda je v kopalnici in kuhinji.

Vsa potrebna živila in druga dnevne potrebščine je mogoče nabaviti v Bovcu. Tam je poskrbljeno tudi za zabavo starih in mladih s krajevnimi prireditvami, tam je tudi prijeten disco klub in lep hotel Alp.

Počitniško naselje leži v prelepem planinskem okolju z obilo možnosti za prijetne izlete v bližnjo in daljno okolico. Za ljubitelje zimskega športa so prav v bližini lepa smučišča z urejenimi smučarskimi napravami.

Zaradi ugodne lege kraja traja sezona smučanja vso zimo do pozne pomladi, čeprav je seveda najlepša smučarska sezona v prvih

mesecih leta.

Do Bovca vodi lepa asfaltirana cesta. Iz Ljubljane v Bovec in nazaj so redne avtobusne zveze.

Finančna sredstva temeljnih in delovnih organizacij sozda Mercator so bila v nabavo objekta v Kaninski vasi vložena z namenom, da bi s tem pričeli širiti skupne počitniške prostore za ceneno letovanje delavcev. Pa ne samo to, zbrana in vložena so bila, da bi družinam ali manjšim skupinam omogočili za sorazmerno majhne stroške zimsko veselje in oddih v zdravem in idiličnem okolju.

Bovec oziroma Kaninska vas sta v središču naših najlepših planin, oddih v tej okolici tako pozimi kot poleti, bo ostal v nepozabnem spominu.

Na podlagi pravic, ki jih ima OZD v sorazmerju s svojim deležem pri nakupu, se kandidati lahko prijavljajo v splošni službi Delovne skupnosti SOZD Mercator, Ljubljana, Aškerčeva 3.

Naš vsakdanjik

Mirko Vaupotič – M-Sadje zelenjava

Lepi avtobus

Vstopim v avtobus, proga 14. Voznik naglo spelje s postaje. Pogosto, ko avtobus brzi po ljubljanskih ulicah z veliko brzino, ne menim se pri tem za prestrašene potnike, se nehoti spomnim borbene pesmi: Naprej v boj, štirinajsta, juriš...!

Ozrem se po potnikih, ki so bili že pred menoj v avtobusu. Zelo hitro ugotovim, da je to »lep« avtobus. Sama lepa dekleta in gospe so bile na sedežih. Lepo povprečje je kvaril samo starejši možakar, ki si je privoščil sedenje na prostem sedežu. Naj bo. Nekdo mora pokvariti povprečje, sem si mislil. Zakaj so v avtobusu same ženske, sem hitro pogruntal: ura je bila nekaj pred pol osmo in naš administrativni aparat se je odpravljal na delo. Napotil sem se v zadnji del avtobusa, kjer sem nato stal sam. Moj naslednji pogled je bil ponovno namenjen lepim sopotnicam. Kar priznati sem moral, da se v tako lepi družbi že dolgo nisem vozil. Nekatere so se med seboj pogovarjale, druge so bolj zaspano opazovale že na pamet naučeno okolico. Šofer je prav ponosno vodil volan, kot da bi se zavedal, kako pomemben in lep tovor vozi. Po avtobusu je vel prijeten vonj

po ženskih parfemih in deodorantih. Človek bi se kar zasanjal in...

No, več ne smem zapisati, ker tole lahko prebere tudi moja žena. Zagotovo bi bilo kaj narobe. Spomnil sem se vica o pijančku, ki vstopi v avtobus, se pijano nasloni na drog, se obrne k potnikom in reče: »Vi na levi ste norci, vi z desne pa varate svoje žene!« Kako se to konča, verjetno veste. Glede na to, da sva od vseh zasedenih sedežih v avtobusu bila samo dva moška potnika, ta vic tako ne pride v poštev.

Avtobus je nato ustavil še dvakrat, trikrat, ne vem niti kolikokrat, ko je na eni izmed postaj vstopila mlada mamica s sinčkom.

Kako leto in pol je moral biti star. Pri sebi je imela večjo torbo, ki ji ne bi mogel reči potovalka, a je zanj, ki je bila drobna po postavi, z otrokom v naročju, bila ogromna. Pogled ji je preletel avtobus in ker ni bilo prostega sedeža, je krenila po hodniku in se oprijela droga pri srednjih vratih. Delovala je precej nerodno, saj se na primer niti ni spomnila, da bi torbo odložila na tla. Očitno je pričakovala, da bo našla prostor, sedla in se lahko bolj posvetila otroku, ki je s

čebljanjem zahteval njeno pozornost.

Takoj sem pomislil: »Pa ji bo kdo ponudil sedež?!«

Zenski del avtobusa jo je pogledal, nekatere so jo kritično ocenile, celo prenehale govoriti, nato pa nadaljevale s strmenjem skozi okno, kot da bi bile na nevem kakšnem čudovitem popotovanju po neznanih krajih, kjer z vsako sekundo lahko zamudiš kaj lepega ali pomembnega, in ne na ulici, po kateri se dan za dnem vozijo na delo. Bil sem presenečen. Imelo me je, da bi jezno zavpil: »Babe, ali bo kdo odstopil sedež mamici!«

Posebej še, ker je bilo očitno, da jo je avtobus v hitri vožnji neusmiljeno premetaval sem ter tja. Prehitel me je starejši možakar, ki je sedel v zadnjem delu avtobusa.

Stopil je do mlade mamice, ki ga ni opazila, jo rahlo prijel za roko in ji ponudil prostor. Pomagal ji je do prostora, ji pridržal torbico, da je lahko sedla.

Odleglo mi je. Kar ponosen sem bil, da je ta problem rešil možkar, čeprav je bil star in bi večini potnikov lahko bil kar stari oče. Verjetno je bil upokojenec in po videzu sodeč bi marsikatera od damic, ki je stala kot on. Nehote se mi je postavilo trpko vprašanje: ali smo res takšni? Ali nam je res vseeno za sopotnika, soseda, prijatelja, znanca? In naposled, kakšno vzgojo in pouka o bontonu in obnašanju v avtobusu so ali bodo deležni otroci teh dam iz lepega avtobusa?

Obiskali smo temeljno organizacijo

Sergej Paternost

Preskrba Portorož

Glede na sklep uredniškega odbora, da morajo biti na straneh Nanosa v glasilu zastopani enako vsi tozdi, ki so v sestavu Mercator-Nanosa, bomo v današnji številki predstavili tozd Preskrbo Portorož oziroma njegove poslovne enote.

Zglasili smo se najprej v restavraciji na Belem Križu pri Portorožu. Poslovodje nismo našli, ker je bil bolan, zato nismo mogli dobiti nobene informacije o tej poslovni enoti. Sicer pa je znano, da ta restavracija dobro posluje predvsem v sezoni, ko je več turistov. Dopoldne imajo več vrst malic,

opolodne pa kosila in večerje. Prostori so lepo urejeni z ličnimi pogrinjki, pa tudi rož in zelenja ne manjka. Skratka, moramo ugotoviti, da je to lepo urejena in kakovostna restavracija.

Naslednja poslovna enota, ki smo jo obiskali, je bil Bistro v središču Jucije, tik ob morskem ka-

nalu. Tudi tu nismo našli poslovodje, zato pa smo se pogovarjali s kuharico Albino Bizjak.

Ko je izvedela, da smo od glasila, je takoj pripomnila, da do sedaj njihov tozd še ni bil v glasilu, kar pomeni, da delavci berejo časopis predvsem, če so v njem novice iz njihovega okolja.

Bizjakova nam je povedala, da je zaposlena v tej enoti že polnih 18 let in da bo prihodnje leto šla v pokoj. Delikatesa Lucija je bila v letu 1982 v celoti prenovljena in povečana zmogljivost kuhinje in

poslovnega prostora, tako da sedaj ni več delikatesa, ki je zaradi majhne kuhinje lahko nudila le malice, ampak je pravo gostišče, ki lahko zadovolji tudi zahtevnejšega gosta in je zaradi tega spremenila tudi ime v Bistro.

Kot kuharica ima pripombe na funkcionalnost kuhinje, predvsem zaradi pomanjkanja naravne svetlobe. Imajo namreč le neonsko razsvetljavo, ki ni dobra za oči. Motijo jo tudi tlaki, ki imajo prevelike fuge, tako da natakarice ne morejo servirati gostom z vozički, saj bi zaradi tresljajev vse polile.

S prenovitvijo lokala se je povečal tudi promet, predvsem v kuhinji, ki je sedaj bistveno večja od prejšnje ter sodobno opremljena.

Ob odhodu smo Bizjakovi zaželeli vse najboljše v letu dela, ki ji še ostaja do polne pokojnine.

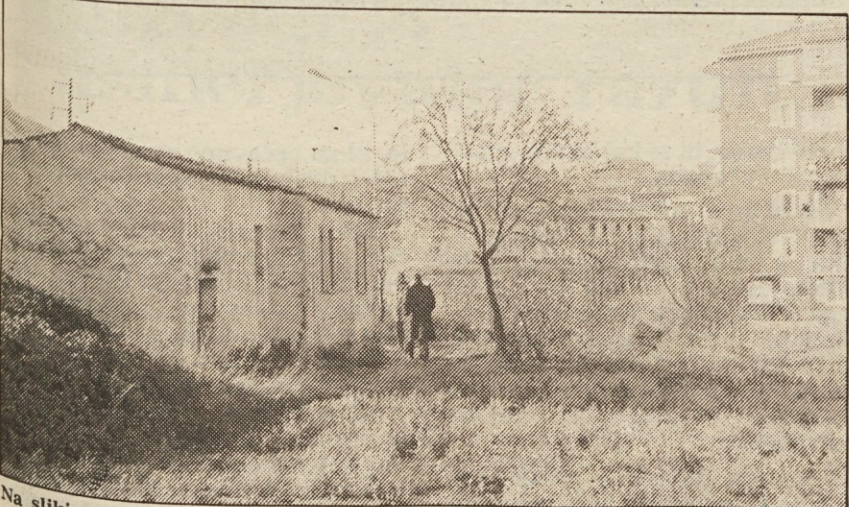
Posnetke poslovalnic objavljamo na straneh Nanosovih vesti.
Foto: Sergej Paternost

**Nanosove
vesti**

Stavba na Belem Križu, kjer je sestavracija Beli Križ. V isti stavbi sta še market in bife, vse v upravljanju tozd Preskrba Portorož.

Na sliki zemljišče v naselju Jagodje v Izoli, kjer bo tozd Preskrba Portorož zgradil samopostrežno trgovino.

*

Srečno!

'84

*

Načrtno športno-rekreativna dejavnost

Slobodan Milinković

Izvedbo prevzel sindikat

Pobuda vodilnih delavcev in DPO Mercator-Nanosa o uresničevanju načrtno športno-rekreativne dejavnosti je pred kratkim končno dobila »piko na i«. Kolegij direktorjev tozdov je na svoji zadnji seji podprl to koristno akcijo.

Uresničevanje bo prevzela sindikalna konferenca DO Mercator-Nanosa, ki bo na prvi naslednji seji določila vse konkretne akcije ter tudi osebe, ki bodo nosilci posameznih aktivnosti. Nabavljeni bodo osnovni športni pripomočki ter športna oblačila in obutev, poskrbljeno bo tudi za zagotovitev športnih objektov in igrišč za vse športne panoge, ki jih predvideva pravilnik o športno-rekreativni dejavnosti v sozdu Mercator.

Delovni ljudje Mercator-Nanosa so zadovoljni zlasti zaradi tega, ker bo skrb za izvedbo zastavljenih načrtov prevzel sindikat, ki je nosilec interesov delavcev in na ta način konkretno uresničuje del svojih dolžnosti. Vse kaže, da se bo premik v aktivnosti sindikata nadaljeval v smeri še bolj konkretnega uresničevanja tudi drugih interesov delovnih ljudi v sklopu stabilizacijskih prizadevanj za povečanje vpliva delavcev na

področju samoupravljanja, storilnosti dela, boljši organizaciji in učinkovitejšem poslovanju, nagrajevanju po rezultatih dela itd.

Pričakovanja, ki so jih izražali delovni ljudje Mercator-Nanosa, se torej uresničujejo. Zeleni bi, da se ta trend nadaljuje in da bo tempo še hitrejši.

Prenovljeno gostišče Delikatesa Lucija, sedaj Bistro Lucija, je dobilo drugačno podobo na zunaj, še bolj pa v notranjosti.

Albina Bizjak, vodja kuhinje v Bistrotu Lucija, ki že polnih 18 let pri isti PE zadovoljuje lačne goste.

Več kot 130 disciplinskih odločb

Sergej Paternost

Kako je z delovno disciplino

V priloženi tabeli vas bomo skušali seznaniti z delom skupne disciplinske komisije in o izrečenih ukrepih, ločeno po posameznih tozdi in delovni skupnosti skupne službe.

Podatki zajemajo obdobje od marca 1982 do konca novembra letos. Zanimiva je ugotovitev, da se je število kršitev v zadnji mandatni dobi bistveno povečalo v primerjavi s prejšnjimi, kar gre po vsej verjetnosti pripisati strožji disciplini in večji pozornosti.

Prevladujejo opomini in javni opomini. Tudi sklep o prenehanju delovnega razmerja je komisija večkrat izrekla, vendar je v nekaterih primerih izvršitev ukrepa

pogojno odložila za čas od 6 do 12 mesecev.

Komisija meni, da je še najbolj učinkovit ukrep denarna kazen, vendar morajo biti za izrek takega ukrepa podani pogoji, ki jih predvidevata zakon in pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti, zaradi česar ukrepa ni mogoče izreka v vseh primerih. Nekajkrat je bil postopek ustavljen, to pa zaradi neznatnosti kršitve, večkrat pa tudi zaradi predča-

snega odhoda delavca, proti kateremu je bil uveden disciplinski postopek. V dveh primerih je komisija preklicala pogojno izrečeni sklep o prenehanju delovnega razmerja.

Kakor vidite, je komisija v še nepolnem mandatnem obdobju opravila veliko delo pri urejanju discipline v DO, saj je zasedala več ko 30-krat v posameznem tozdu in izdala več ko 130 disciplinskih odločb.

Menimo, da je bil namen kaznovanja dosežen, predvsem v smeri generalne prevencije, saj je najvažnejši cilj komisije, da preprečuje in da izrečeni ukrepi vzgojno delujejo tudi na druge delavce.

Ukrepi disciplinske komisije v Mercator-Nanosu od III. 82 do XI. 83

Ukrep	TOZD Izbira	Grosist	Trgovina	TMI	Oskrba	Indus	Sadje	Preskrba	DSSS
opomin	4	4	-	1	-	8	-	8	1
javni opomin	4	5	1	4	-	4	6	7	2
razporeditev na druga dela	5	1	-	-	-	-	1	-	1
denarna kazen	-	2	-	5	-	-	-	-	-
prenehanje dela	4	2	-	-	-	3	2	3	-
prenehanje dela pogojno	2	5	1	2	-	2	-	3	-
postopek ustavljen	2	3	-	1	-	3	2	11	2
preklic pogojnega ukrepa	1	-	-	-	-	-	-	1	-

Izobraževalna tema: temelji elektronike

Slobodan Milinković

Lastnina nad sredstvi za proizvodnjo

– usmerjevalec rezultatov dela

Poljudno pisati o pojmu lastnine ni enostavno. Osnovna ovira je v tem, da opisi ekonomskih kategorij »po domače« skrivajo nevarnost odstopanja od točnosti in se hočeš nočeš sprelevijo v nekaj, kar je samo podobno pravim ekonomskim kategorijam. Zavedam se, da se tej nevarnosti ne morem izogniti in se zavestno spuščam v nekaj, kar bi lahko imenovali bilansiranje med dvema skrajnostma: med suhoparnim naštevanjem in citiranjem ter prevelikim posploševanjem in celo vulgariziranjem. To pomeni, da bo (dobro ali slabo) padlo vse po meni.

Ko gre za lastnino, je najbolj pomembno ločiti med dvema osnovnima pristopoma. Prvi je tisti, na katerega vsak od nas pomisli, ko omenimo pojem lastnine: »To je moje in jaz lahko prodam, uničim, šenkam...«. Torej pristop takoi-menovane razpolagalne pravice. Čeprav se ta pristop zdi najpomembnejši, si upam trditi, da je drugi neprimerno bolj pomemben, in sicer ko govorimo o pravici

prilaščanja rezultatov presežnega dela. Precej učeno se morda zdi in komplicirano zveni to prilaščanje, vendar gre za čisto enostavno zadevo, ki jo bom poskušal na kratko pojasniti.

V času dnevnega »šihata« (8 ur) vsi pridelamo nekakšen izdelek. Za nas je nepomembno, kakšen je ta izdelek: šivanka ali lokomotiva – osem ur učenja otrok ali osem ur »izdelave neke znanstvene ideje.«

Vsi se moramo enako potruditi, da bo vrednost tega izdelka tolikšna, da lahko krije vse naše izdatke za ta dan (hrana, obleka... itd. oziroma tisto, čemur pravimo »lastna reprodukcija – obnavljanje«). To je seveda prva skrb. Ostanjejo potem še stroški, ki jih plačujemo za druge potrebe.

Če bi vsak od nas ustvarjal le tolikšno vrednost, ki bi pokrivala prej omenjene stroške za osnovno

obnavljanje, bi se kaj kmalu znašli na robu propada.

Ne bi imeli zdravstvene zaščite, otrok ne bi mogli šolati, naša sredstva za delo bi se »znucala« in bi potem ostali brez dela itd. Zaradi tega je nujno, da ustvarimo večjo vrednost kot je osnovna vrednost, ki je rezultat osnovnega dela. To pa zaradi tega, da lahko zadostimo potrebam, ki presegajo osnovne potrebe.

Točnejša definicija presežnega dela zahteva nekaj več prostora, kot si ga mi za ta prispevek lahko privoščimo. Ostanimo torej pri tem, da je preseženo delo tisto de-

lo, ki ga opravimo za zadovoljevanje potreb, ki presegajo osnovne potrebe.

Naš prispevek ni namenjen tej čaji politične ekonomije in menimo, da je podrobnejša razlaga elementov osnovnega in presežnega dela nepotrebna ter da zgornja zelo poenostavljena definicija zadostuje. Tako smo prišli do za nas ključne zadeve: presežnega dela in presežne vrednosti. Ključna zaradi tega, ker se v naši zadevi, končni liniji vse vrti okrog presežnega dela in presežne vrednosti.

Nadaljevanje na 13. strani

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Vračilo posojila

Ker se v praksi večkrat ponavlja vprašanje o vrnitvi posojila za stanovanjsko gradnjo ob prenehanju delovnega razmerja, bomo skušali v tem sestavku odgovoriti nanj.

Vsa problematika v zvezi z dajanjem posojila za stanovanjsko gradnjo mora biti urejena v ustreznem **samoupravnem** aktu in **posojilni pogodbi**, ki jo skleneta OZD kot posojilodajalec in delavec kot porabnik posojila.

Tako je v aktu oziroma natančneje v pravilniku o uporabi sredstev skupne porabe v poglavju »Dodeljevanje posojil za stanovanjsko izgradnjo« določeno, da mora delavec, ki je dobil posojilo za stanovanjsko gradnjo, to posojilo uporabiti samo za namen, za katerega je bilo posojilo odobreno. Poleg tega pa je določeno, da OZD lahko zahteva takojšnje vračilo posojila od delavca v naslednjih primerih:

- če delavec porabi posojilo nenamensko
- če proda stanovanje ali stanovanjsko hišo
- če delavcu preneha delovno razmerje na njegovo zahtevo
- če delavcu preneha delovno razmerje po disciplinskem ukrepu
- zaradi nastopa zaporne kazni.

Nas zanima predvsem vrnitev posojila zaradi prenehanja delovnega razmerja na zahtevo delavca. Še predtem pa moramo ugotoviti, da zakon predvideva naslednje načine prenehanja dela.

– če delavec **pismeno izjavi**, da ne želi delati v tozdu in da prekinja delovno razmerje

– če se delavec sporazume s pooblaščenim organom tozda da mu preneha delovno razmerje.

Kot vidimo, sta dejansko dva načina prenehanja delovnega razmerja, ki ju v praksi skoraj ne ločimo, a sta bistveno različna. Le na podlagi prvega načina prenehanja dela, to je na podlagi pismene izjave delavca, da ne želi več delati v tozdu in da prekinja delovno razmerje, je mogoče od delavca zahtevati vrnitev posojila v celotnem znesku.

Če pa preneha delovno razmerje na drugi način, to je na podlagi sporazuma med delavcem in tozdom, tedaj ni pogojev za izterjavo posojila v celotnem znesku, kljub temu, da je v posojilni pogodbi določilo, s katerim se »delavec« zaveže vrniti posojilo v enkratnem znesku v primeru prenehanja delovnega razmerja po lastni izjavi ali krivdi.

Pri tem moramo poudariti, če preneha delovno razmerje sporazumno, bi morala stranka v sporazumu opredeliti obveznosti iz posojilne pogodbe, zlasti pa glede vrnitve posojila.

Končna ugotovitev je, da je potrebno pri prenehanju delovnega razmerja, predvsem ko gre za vrnitev stanovanjskega posojila, uporabiti pravi način prenehanja delovnega razmerja, s katerim bo tozdu omogočena izterjava dolga, ali pa za primer sporazumnega prenehanja vnesti v sporazum določila glede vrnitve posojila.

Prijazni točajki Karmen Peric in natakarcica Sonja Zajc

Notranjost kuhinje v Bistrotu Lucija s kuharico Albino Bizjak in njeno pomočnico.

Razstava v Mercator Turistu

Mile Bitenc

Okrasne sveče, slamnate zvezdice

V petek, drugega decembra zvečer, je bila v Mercator Turistu na Tavčarjevi 6 v Ljubljani zanimiva otvoritev razstave okrasnih sveč in okrasnih izdelkov iz slame. Zanimiva zato, ker se je ob otvoritvi dogajalo nekaj več.

Tisti večer je bila naša turistična poslovalnica kar premajhna za vse vabljene goste. Lepo pripravljena razstava okrasnih sveč in izdelkov iz slame je vzbudila med obiskovalci veliko zanimanja, pa tudi seveda spremljajoče dogajanje. Pe-

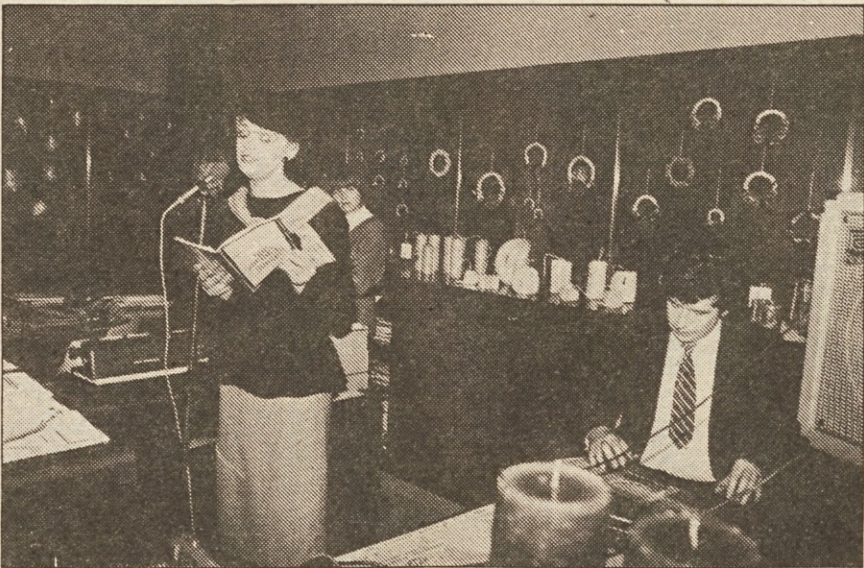
smi **Nika Grafenauerja** je recitirala **Meta Malus**, za glasbeno podlago pa je s citrami poskrbel **Miha Dovžan**.

Sonja Kogovšek je povedala, da se z izdelavo okrasnih sveč ukvarja zadnja štiri leta. Njeno hotenje,

da ustvari nekaj posebnega, nenavadnega, da izdelku doda poleg oblik tudi svoje barve. Tokrat so to odtenki zelene in »bež«, ki so ji, kot sama pravi, najbolj pri srcu, so značilne za njeno ustvarjalnost. Ljubezen do takšnega dela in šola za oblikovanje sta iz mlade Sonje Kogovšek, ki ima svojo »delavnico« v Kladezni ulici v Ljubljani, izdelke pa prodaja Interier, napravila za pravo mojstrico.

Majda Mavri je potarnala, da je za njene izdelke težko dobiti pravo, dobro slamo. Iz nje izdeluje okraske v obliki zvezdic, ki so lično izdelane in posebej primerne za novoletno dekoracijo. Ponekod doda še majhen storžek, kapico želoda ali kaj drugega – vendar le tisto, kar daje narava. V kombinaciji s slamo nastane pod njenimi spretnimi rokami Majde izdelki, ki so lični in primerni za okras še tako zahtevnega človeka. Majda Mavri je naša sodelavka, zaposlena v računovodstvu tozda Contal. Njeni izdelki so naprodaj v Interieru nasproti Magistrata.

Če vas kdajkoli pot zanese v središče Ljubljane, se mimogrede ustavite v Mercator Turistu. Če že ne potrebujete turistične usluge, si oglejte razstavo. V Mercator Turistu skrbijo za to, da so njihove razstave privlačne in nekaj posebnega.

Nanosove vesti

rečemo, da družbena lastnina nad sredstvi za delo pomeni, da je tudi dohodek družbena lastnina odn. lastnina vseh in nikogar? Pomeni to, da tisto, kar sem ustvaril (zaslužil) »je moje in ni moje« oziroma je last celotne družbe! Čudno se sliši, vendar je res! Takoj bomo videli, zakaj ta naš dohodek (rezultat dela – potemtakem potrebnega in preseženega dela) ima dvojni obraz. Analizirajmo našo pretežno dejavnost – trgovsko.

Blago je naš končni izdelek. Mi ga, kot že vemo, nabavimo, uskladišimo in prodamo (zelo poenostavljena in groba opredelitev naše dejavnosti – zadostuje za naš namen). Viri sredstev za opravljanje naše dejavnosti so lastni in tuji. Lastnih sredstev je vse manj (približno 16%) in smo prisiljeni najemati posojila (84%).

Čigava so tuja sredstva – posojila?

Denar (občanov, delovnih organizacij itd.) zbirajo banke v obliki hranilnih vlog, vlog na vpogled, vezanih vlog ipd. Banke imajo predpisane obvezne rezerve in skrbijo, da lahko zagotovijo denar za vsa potrebna izplačila (tekoča likvidnost bank). Ostanek denarja banke plasirajo med ostalim tudi v obliki posojil (spomnimo se naših 84% virov sredstev)! Kaj to pomeni? Sredstva varčevalca in drugih suficitarnih ekonomskih celic – tistih, ki več zaslužijo kot porabijo – družba preko bank preliwa v deficitarne ekonomske celice, tiste, ki manj zaslužijo kot porabijo. Vprašanje obrestne mere ni predmet tega prispevka in o njej ne bomo razpravljali.

Poslušujemo torej z družbenim denarjem. Jasno je potemtakem, da za dohodek nimamo nobene pravice reči: to je moje in bom jaz delal z njim to, kar se mi zahoče, nikomur nisem odgovoren za smotrno uporabo dohodka. Zavedati se moramo dejstva, da je dohodek hkrati rezultat našega dela in dela tistih drugih (govorimo o družbenem delu), ki so višek svojega dohodka preko družbe (banke) usmerili k nam, da moremo ta »svoj« dohodek sploh ustvariti. Toliko torej o dvojnem obrazu dohodka in o tem, zakaj je dohodek družbena kategorija ter zakaj v na-

šem sistemu govorimo o družbeni lastnini nad sredstvi za proizvodnjo in dohodkom.

Dolžni smo torej upravljati s tem dohodkom v skladu z družbenimi smotri in interesi, ne pa na podlagi egoističnih interesov in hotenj. Zaradi tega si ne moremo privoščiti, da si delimo osebne dohodke, kolikor se nam zahoče, da nam ni mar, ali bo v tem ali onem skladu kaj denarja ali ne, ali bomo jutri lahko zamenjali rabljena delovna sredstva (enostavna reprodukcija) oziroma nabavili še nova (razširjena reprodukcija). V našem sistemu družbene lastnine nad sredstvi za proizvodnjo lahko govorimo o tem, da je družba (delavci, delovni ljudje) tista, ki »predpisuje«, kako se bo uporabljala potrebna in presežna vrednost!

Od tega, kako se uresničuje zamisel, da družba oziroma tisti, ki ustvarja vrednost, tudi upravlja z njo (vsi skupaj in vsak posamezno), odvisna je tudi stopnja odtujenosti odločanja o potrebnem in presežnem delu. Če se zamisel ne uresničuje ali se le delno uresničuje, se dogaja, da prihiti na pomoč veliko takih, ki bi radi pomagali delavcu, neposrednemu proizvajalcu potrebne in presežne vrednosti, pri upravljanju z njo. Od teh »pomočnikov« sta za naše razmišljanje najpomembnejša dva: država, in skupinsko lastninski konglomerati.

O tem v naslednjem prispevku.

Nanosove vesti

Nanosove vesti, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik priloge
Sergej Paternost (telefon: (067) 21-441)

Pet ur za veselje in klepet

Mile Bitenc

250 jih je prišlo

Ko se v izložbah in trgovinah med dekoracijo pomešajo snežinke in dedki Mrazi, potem to zagotovo daje vtis, da se bliža Novo leto. Tudi dvorana v domu JLA v Ljubljani – čeprav že 8. decembra, je bila okrašena v novoletnem vzdušju za že tradicionalno srečanje upokoencev Mercator-Rožnika.

Kakih 250 jih je prišlo; ne le iz Ljubljane, tudi iz okolice, z Vrhnike in Litije, pa iz Domžal in Logatca. Zato, da se vsaj enkrat na leto vidijo, da se srečajo in ob tem poklepetajo, se poveselejo, zaplešejo, zapojejo. Da, tudi ubrana pesem se je oglasila od velikega omizja in tudi to priča, da so takšna srečanja, čeprav le enkrat na leto, potrebna, težko pričakovana.

Zaživelo je plesišče, ob družabnih igricah je bilo za zvrhano mero smeha.

Skratka, bilo je prijetno in tistih pet ur in nekaj minut je kar prehitro minilo.

Ob takšnih srečanjih se spodobi, da naši nekdanji sodelavci vsaj v nekaj besedah slišijo o delu v novem letu, pa tudi o načrtih za naprej. O vsem tem jim je spregovoril direktor Mercator-Rožnika, Jože Čandek, ki je, tako kot tudi Alenka Tomažin v imenu sindikata, zaželel srečno in zdravo novo leto in nasvidenje ob letu dni.

Izobraževalna tema: temelji elektronike

Slobodan Milinković

Lastnina nad sredstvi za proizvodnjo – usmerjevalec rezultatov dela

Nadaljevanje z 12. strani

Vsak bi namreč najraši sam upravljal s tem delom oziroma s to vrednostjo. Na podlagi lastnine nad sredstvi za proizvodnjo si je kapitalist prijel pravico upravljanja s to pretežno vrednostjo. Delavcu izplača dogovorjeno mezdo, ostalo pa usmerja po svoji presoji. Vendarle moramo opozoriti, da v sodobnem kapitalizmu zadeva le ni tako enostavno črno – bela, kot smo zaradi poljšega razumevanja poenostavljeno prikazali. V sedanjem trenutku sta tako kapitalist kot delavec postala kolektivna. Kapitalistično podjetje je danes last »kolektiva« kapitalistov – velikega tevila delničarjev. Na drugi strani je delavec enako organiziral v kolektiv, ki celo delovne pogodbe ne sklepa več kot posamezni, ampak so to tako imenovane »kolektivne pogodbe.« Kot vidimo, je tudi na tem področju hočeš nočeš prisotna kolektivizacija dveh nasprotujočih si azredov: kolektivni kapital na-proti kolektivnemu delu. Po drugi strani javni sektor (kapitalistična država) prevzema vse večjo vlogo. Veliko panog je, ki so državnem upravljanju, kar vodi socializacijo procesa dela. Nikakor pa države v kapitalizmu ne smemo enačiti z državo v socializmu. Razlika je globoko sebinska, in sicer v tem, čigave interese ščiti (naj bi ščitila) taka država. V prvem primeru so to interesi kapitala (kapitalistov) in za-ebne lastnine, v drugem pa de-ivskega razreda. Iz našega poeno-

stavljenega zornega kota je vsebinsko pomembno tole:

Kapitalist oziroma kapitalistična država si prilasti pravico upravljanja s presežnim delom. Odtuji (odvzame, ukrade) presežno delo delavcu in upravlja z njim. Delavec nima vpliva na lastno delo in rezultate tega dela.

Socialistična država v t. i. realnem socializmu v imenu delavskega razreda predpisuje način uporabe presežne vrednosti, jo usmerja pretežno v državni proračun (celo amortizacijo), od koder

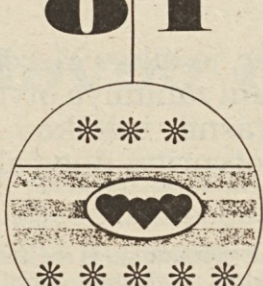
se potem razdeljuje v različne namene. Se vedno pa ostane tako, da je presežna vrednost odtujena delavcu in da o njej odloča državni aparat. Sredstva za delo resda niso več last kapitalista ali kapitalistične države, ampak socialistične države. Tukaj je torej državna lastnina v socializmu osnova za prilaganje pravice do odločanja o presežni vrednosti oziroma o rezultatih dela.

Kako je pri nas? Ali je naša družbena lastnina nekaj kvalitetno novega in če je, zakaj? Zakaj

V neposredni bližini prenovljene delikatese je tudi večji Market Lucia.

srečno '84

Velika novoletna nagradna križanka Mercator

Za novo leto smo za vse reševalce pripravili večjo križanko SOZD Mercator. Nagrad bo veliko, več kot običajno, saj jih prispevajo vsi sodelujoči ter studio za ekonomsko propagando, število nagrad pa naj ostane presenečenje.

Ker bo nagrad veliko, pričakujemo veliko rešitev, ki jih pošljite do 10. januarja 1984 na naslov: Mercator, Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana.

Maja Hočevar

Uspešna Konditorjeva akcija »krof«

Mile Bitenc

Kako se sladkamo Ljubljancani

»Vzemi me s seboj« je geslo, napisano na ličnem oglednem kartonu, ki skupaj s fotografijo slastnega krofa vabi k nakupu te slaščice. Akcija, ki so jo pred dobrim mesecem začeli v Konditorju, je stekla po vseh predvidevanjih. Cilj je povečati proizvodnjo prodaje krofov.

Krofe je vzelo s seboj veliko več kupcev, kot sicer, saj jih ponuja več kot 150 prodajalnih mest v Ljubljani. V Mercatorju in v drugih trgovskih organizacijah, kjer prodajajo krofe, so s prodajo zadovoljni. V tem času se je dvignila v pričakovanih mejah.

Vse kaže, da so Konditorjevi krofi resnično dobri, slastni, sladki in da se Ljubljancani z njimi radi sladkamo. Zdaj, ko so pred vrati prazniki, pa bodo nemara našli pot tudi na praznično mizo.

Ljubljanska avtobusna postaja: Konditorjev kiosk je na zunaj pred kratkim povsem spremenil svoj videz. Lepa in učinkovita reklama – v precejšnji meri tudi za krofe. Foto: Mile Bitenc

Nazdravimo ob Novem letu

Briški Rosé iz Goriških brd

Goriška brda so najzahodnejše področje Slovenije in Jugoslavije, ki meri približno 5200 hektarov; od tega je skorajda 2000 hektarov vinogradov. Kamor seže oko, povsod trta pri trti. Koliko skrbnega dela je treba, da se jeseni v sod pocedi dobra kapljica, vedo le vinogradniki.

V kraju, pred katerim stoji tabla z napisom Dobrovo, je velikanska vinska klet, za katero pravijo, da je največja proizvodna klet v Sloveniji. Od tam pritečejo le dobra vina, vina z geografskim poreklom. O velikosti kleti priča podatek, da vanjo lahko spravijo kar 1800 vagonov vina.

Področje Goriških Brd ima ugodno zemljepisno lego; pravišnja sta tako konfiguracija tal kot tudi vremenski pogoji. Vse to seveda prispeva h kakovosti vin. Stiskajo jih v kleti Dobrovo, s proizvodnjo grozdja pa se ukvarja kar 1230 družinikov.

Vina, ki pritekajo iz goriških preš

Največ je rebule, sledijo pa merlot, tokaj in beli pinot. Med dopolnilne sorte vin štejejo malvazija, sauvignon in rizling od belih, od rdečih pa kabernet-sauvignon, refošk in barbera. Poleg naštetih sort lahko z mešanjem dobijo tudi druge, različne vrste vin. Prav v teh dneh prihajata na prodajne police dve novosti. To sta Namizno rdeče vino in Briški Rose.

Briški Rose je kakovostno vino, predelano iz briških rdečih sort grozdja in negovano na poseben način. Kisline so zmerne. Najprimernejša temperatura za serviranje tega vina je 12° C.

Namizno rdeče vino je tudi novost, ki bo zaradi kakovosti in cene navdušila prenekaterega ljubitelja vina. Namizno rdeče vino je

vino z geografskim poreklom in ravninskih predelov Goriških Brd, kjer je masovna proizvodnja grozdja. S sortiranjem grozdja pri prevzemu so prišli do nove vrste vina – do namiznega rdečega, ki ga pijemo predvsem pri jedeh na žaru, svinjskem mesu in zelo pikantnih sirihi.

Vino je zares namenjeno širokemu krogu potrošnikov, o čemer govori tudi cena: le 49,10 din za liter.

Nazdravite Novemu letu z novim vinom – Briški Rose

Izid nagradnega žrebanja križanke

Do roka smo na naš naslov prejeli 813 pravih rešitev. Nagrade Dekorja prejmejo po pošti naslednji izžrebanci:

1. Zajec Tončka, Mercator Sostro, C. druge grupe odredov 63, Ljubljana
2. Urbančič Francka, Mercator, Tržaška 37/B, SP, 61000 Ljubljana
3. Peternel Adolf, Mercator-KGZ Sora Ziri, 64226 ŽIRI
4. Bokal Marko, DS SOZD Mercator, Aškerčeva 3, Ljubljana
5. Kovač Dragi, DS SOZD Mercator, Aškerčeva 3, Ljubljana

pomembno
pred svojim
pogom

Ljubljana ima komisijo, ki nekajkrat na leto obhodi, ogleda in ocenjuje izložbe. Za letos so svoje delo skorajda končali in že večkrat zapisali, katere izložbe so najlepše. Žal niti enkrat samkrat nismo v poročilih zasledili imena Mercatorja. Pač pa je bila kar nekajkrat omenjena kot lepo urejena (ne pa nagrajena!) izložba Mercator-Sadja zelenjave na Miklošičevi ulici v Ljubljani. Prav res, izložba je vedno vabljiva, in to se prav gotovo odraža pred pultom, pri nakupu. Kakor sem izvedel, to izložbo urejajo prodajalke same!

Med tistimi, ki so omenjeni kot najslabši, takšni ki niti najmanj niso za vzgled, pa je žal omenjena izložba na Puharjevi ulici v Ljubljani. To je žal trgovina, trgovina našega tozda Golovec. Škoda, da je tako, kot so zapisali iz komisije, saj ni niti najmanj privlačno urejena. To pa je edina trgovina, ki jo imamo v središču mesta, poleg poslovalnic Sadja zelenjave in Stekla, ki pa jih niso omenili.

Kolikor vem, ima tozda Golovec aranžerja. Ta pa zna, če hoče, trgovino in izložbo lepo urediti. Bo prišla tudi Puharjeva na vrsto, da bomo drugič na »top lestvici« zgoraj, ne spodaj?

Mile Bitenc

Večkrat pohvaljena, lepo urejena izložba Mercator-Sadja zelenjave na Miklošičevi 32 Ljubljani. Foto: Mile Bitenc

Srečno!

Pravilna rešitev iz prejšnje številke

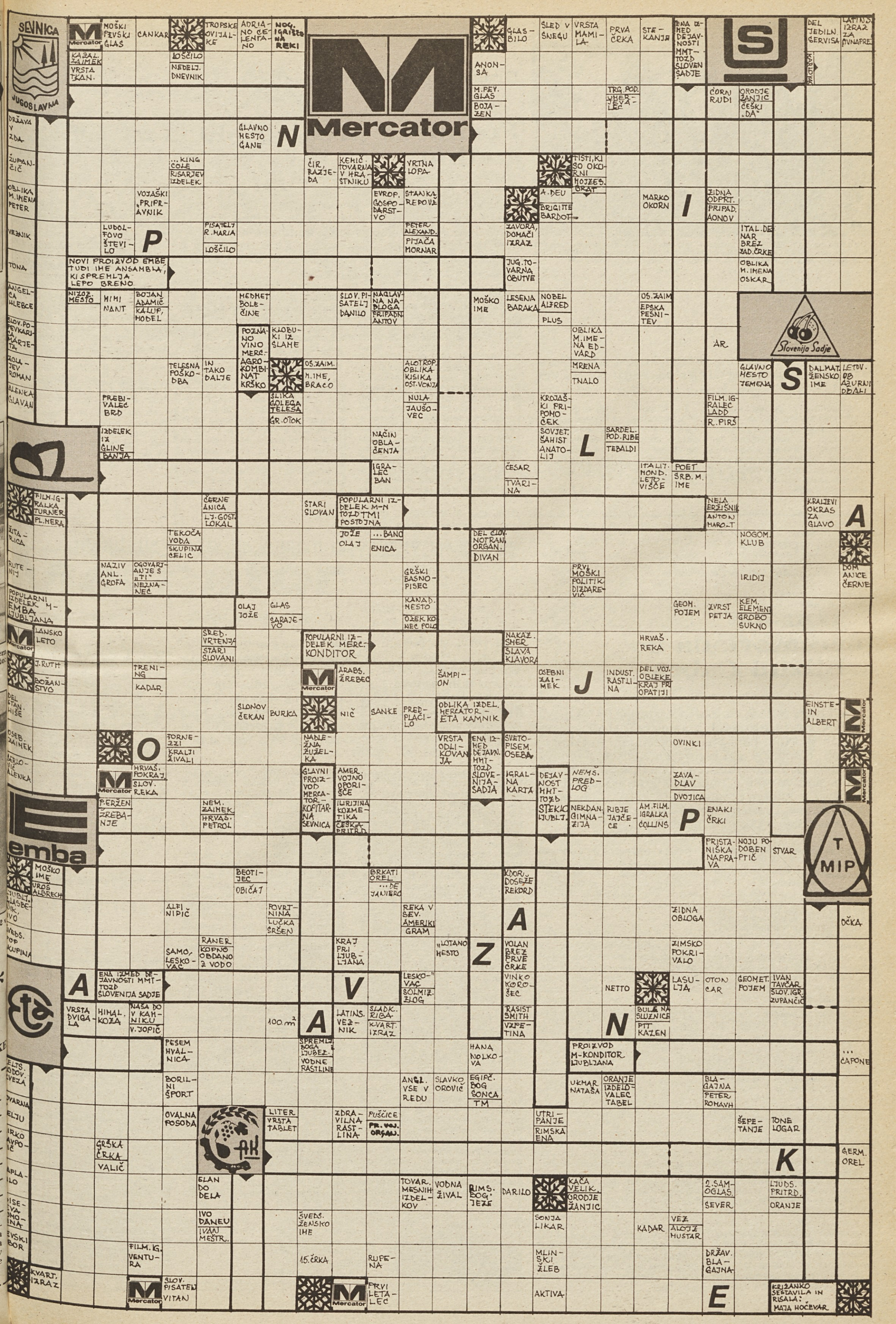
KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite – Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Član predsedstva CK ZKS Štefan Korošec v spremstvu predsednice delavskega sveta sozda Mercator, Mateje Fortič, in direktorja tozda Grosist v Ljubljani, Konrada Šintlerja, na ogledu po Mercatorjevem blagovnem centru v Ljubljani. Foto: Vesna Bleiweis

Opozorila na neugoden položaj trgovine

V torek, 13. decembra, je tozda Grosist (M-Velepre-skrba) v Ljubljani obiskal član predsedstva CK ZKS, Štefan Korošec.

V razgovoru, ki je sledil ogledu blagovnega centra, so bile osrednje teme povezovanje trgovine s proizvodnjo in razporejanje ter oblikovanje skupnega dohodka in prihodka, zakonodaja s področja oblikovanja cen ter povsem konkretna politika delitve sredstev za osebne dohodke.

Predstavniki sozda so gosta posebej opozorili na neugoden položaj trgovine, kjer se prav s politiko delitve sredstev za osebne dohodke vpliva na poslovne rezultate in pa na izreden skok, ki ga je Mercator kot celota dosegel v izvoznih prizadevanjih.

Vesna Bleiweis

Druga sednica izvršnog odbora

Formiran predlog plana za 1984. godinu

Osnova za formiranje predloga plana za 1984. godinu bili su stručno obradjeni predlozi plana SOUR i plana Radne zajednice za 1984. godinu, a koji su bili obradjeni u javnoj raspravi. To je i bio razlog zbog koga izvršni odbor radničkog saveta SOUR nije imao težak posao pri formiranju predloga.

Svi predlozi, primedbe, gledišta pa čak i zahteve za uključivanje svih mogućih objekata i objekata u plan, pažljivo so analizirale stručne službe u radnoj zajednici SOUR i radnoj zajednici Interne banke. Svaki (ne)odobreni predlog dobio je svoje stručno obrazloženje »da« ali »ne«. Pored nekoliko formalnih promena (neusklađenost ili ne preciznost brojačnih podataka) osnove su dobile i nekoliko promena sadržaja: povećanje internog prometa SOUR na području prodaje, zadaci na području elektronske obrade podataka su navedeni i kvantificirani, promjenjen je procenat udruživanja sredstava amortizacije za one organizacije koje same pokrivaju

gubitke, promjenjena je predračunska vrednost investicija, koje će biti finansirane iz udruženih sredstava, promjenjena je i količina sredstava koje su usmerene u udruživanje izvan sistema SOUR. Po predlogu bi trebali da imamo u 1984. godini 1,38 milijarde dinara za investicije. Zahtevi za promenu opsega sredstava za rad i razvoj komercijalne službe u radnoj zajednici, takođe nisu ostali bez rezultata: procenat doprinosa za finansiranje komercijalne službe u 1984 godini manji je za 10%. Ako uzmemo u obzir organizacijsku promenu (u komercijalnu službu je integrirana i služba ekonomske propagande) bilo je nužno i osiguranje sredstava za taj novi deo ko-

mercijale, tako da su u konačnom zbiru, sredstva za komercijalni sektor u novom sastavu povećana za 17%, u odnosu na 1983. godinu.

Planu o internoj realizaciji robnog prometa za 1984. godinu, kao sastavnom delu planskog akta, nije posvećena veća pažnja. Taj plan se ionako usklađuje i oblikuje direktnim dogovaranjem članica SOUR. U diskusiji o tom planu je, ipak, palo nekoliko ne baš prijatnih reči u vezi sa našom međusobnom saradnjom, sitničarenjem, negledanjem dalje od sopstvenog nosa, i zatvaranja u uske interese »OOUR-skog baštovanluka«. Ako bi ocenjivali po jekstosti nekih primedbi, jēdi bi bilo dovoljno ne samo za bašte nego i za cele njive!

Možda bi bilo bolje da se na području tog našeg »OOUR-sog baštovanluka« ponašamo po onoj narodnoj: ne budi med da te pojede svet, ali ne bodi ni jed da otruješ svet!

Prevod s 1. strani:
Slobodan Milinković

KORŠ sporoča

Mirko Vaupotič, M-Sadje zelenjava

7. zimska mercatoriada bo v bližini Čabra

Pred nami je že 7. zimska mercatoriada – tekmovanje delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator v zimskih športnih panogah – veleslalomu in tekih na smučeh. 7. športne igre bodo na smučišču, imenovanem Rudnik Tršče v bližini Čabra, in sicer teden dni po končanih zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu, 25. februarja. O samem programu prireditve boste seznanjeni kasneje. Današnje obvestilo je razpis za prijave na tekmovanja v posameznih disciplinah.

KORŠ razpisuje naslednje športne discipline in posamezne starostne kategorije:

Veleslalom

1. moški

- A do 30 let (rojeni 1954 in kasneje)
- B od 31 do 40 let (rojeni od leta 1944 do 1953)
- C od 41 do 50 let (rojeni od leta 1934 do 1943)
- D nad 50 let (rojeni leta 1933 in prej)

2. ženske

- A do 30 let (rojene leta 1954 in kasneje)
- B od 31 do 40 let (rojene od leta 1944 do 1953)
- C nad 40 let (rojene 1943 in prej)

Tek na smučeh

Tudi pri teku na smučeh so tekmovalke in tekmovalci prvič razvrščeni v iste starostne kategorije kot v veleslalomu:

1. moški

- A do 30 let (rojeni 1954 in kasneje)
- B od 31 do 40 let (rojeni od leta 1944 do 1953)
- C od 41 do 50 let (rojeni leta 1934 do 1943)
- C nad 50 let (rojeni leta 1933 in prej)

2. ženske

- A do 30 let (rojene leta 1953 in kasneje)
- B od 31 do 40 let (rojene leta 1944 do 1953)
- C nad 40 let (rojene leta 1943 in prej)

Za vsa tekmovanja velja še sledeče:

- za prva tri mesta v posamezni starostni kategoriji se podeljujejo medalje
- tekmuje se posamično in ekipno
- ekipno je organizirano tekmovanje moških in ženskih ekip
- točkovanje uvrstitev v posamezni starostni kategoriji se izvede po »FIS« sistemu in sicer: prvi prejme 25 točk, drugi 20, tretji 15, četrti 12 in nato do petnajstega mesta po točko manj.

Prijave sprejema KORŠ na naslov: SOZD Mercator, za KORŠ, Aškerčeva 3, 61000 Ljubljana, do vključno 15. februarja. V prijavi navedite ime in priimek tekmovalca, letnico rojstva in kate-

gorijo, v kateri bo tekmoval. Tekmovalce v posamezni kategoriji razporedite po kvaliteti smučanja, ker boljšim tekmovalcem tako omogočite boljšo štartno številko.

Sedma sednica koordinacionog odbora sindikata

Priprema ocene rada

Sa jedva skupljenim kvorumom su članovi koordinacionog odbora sindikata SOUR Mercator ocenili prednacrt plana SOUR za 1984. godinu i prednacrt zajedničkih osnova i merila za raporedjivanje dohotka i raspodelu sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju u SOUR Mercator. Skorajšnji kraj mandata zahteva, međjutim, pažljive pripreme ocene vlastitog rada i svih postupaka koji su u vezi sa pripremama godišnjih opštih zborova.

Zanimljivija od ocene prednacrt plana razvoja SOUR u 1984. godini, bila je diskusija o kvalitetu planiranja, koje bi moralo početi u osnovnim organizacijama. Potpuno jasno i direktno bila je izrečena misao da bi SOUR-ska opredeljenja razvoja i svih aktivnosti za njegovo ostvarivanje, morala konkretno oživeti u planovima i delatnostima članica SOUR. Sada je, po mišljenju nekih učesnika u diskusiji, stvar potpuno suprotna: plan SOUR je samo nešto malo kvalitetniji zbir planova OOUR. Opreznost pri planiranju, a takođe i podleganje svim mogućim i nemogućim lokalnim (ne) prilikama, jasno se odražava u planovima osnovnih organizacija. Pritom moramo napomenuti da je opreznost u planiranju, realno gledano, uslovljena velikim brojem objektivnih okolnosti na koje, ma koliko to želeli ne možemo da utičemo. Čak iako lokalnim interesima ponekad i priznamo status objektivnog, crvena nit plana OOUR mora biti traženje zajedničkog interesa i razvoja SOUR.

Jednoglasno izrečeno pozitivno mišljenje o prednacrtu planskih dokumenata SOUR za 1984. godinu, prethodno je zahtevalo i nešto razprave, naročito o delu plana o zapošljavanju, kretanju ličnih dohodaka i solidarnosti u SOUR. Sva ta pitanja bila su obrađivana i ocenjivana u svetlu aktivnosti sindikata za rešavanje pitanja zapošljavanja povezanog sa produktiv-

nošću rada. Pritom je važno naglasiti da samo traženje unutrašnjih rezervi isključivo upotrebljavajući ograničenja, nije pravo rešenje.

Povećavanje zapošljavanja u funkciji povećanja produktivnosti rada je ono, našta bi trebalo staviti poseban akcenat.

Razmišljanja o politici na području raspodele sredstava za lične dohotke i solidarnosti u slučaju smetnji u poslovanju, dovela su do potrebe za konkretizacijom opredeljenja, koja bi onda uneli u zajedničke osnove i merila za raspoređivanje dohotka i raspodelu sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju u SOUR. Pritom je otvoreno i pitanje uloge takvog planskog akta SOUR, ne samo u sistemu i kada budu zaživeli granski sporazumi o raspoređivanju dohotka i raspodeli sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju, nego i pitanje o čemu i koliko smo na tu temu u SOUR spremni da se sporazumevamo i dogovaramo. Na ta pitanja diskusija nije uspešla da odgovori, izuzev sporadičnih zahteva za izradu nekoliko probnih modela, kao npr. modela minulog rada.

Koordinacionom odboru sindikata u 1984. godini ističe mandat. Ključ za sastav odbora je poznat. Treba naći prave ljude i obezbediti kontinuitet rada. Prihvaćen je predlog po kome bi trebalo neke od dosadašnjih članova odbora, koji su u dosadašnjem radu dobro obavljali svoje dužnosti, ponovo evidentirati kao moguće kandida-

te, a nove članove bi trebalo veoma pažljivo izabrati. Zadatak je veoma aktuelan, jer su u toku pripreme na opšte zborove sindikata. Evidentiranje kandidata za članove koordinacionog odbora za mandat 1984–86 je jedan od tekućih zadataka. Ne zaboravimo ga!

Ovu sednicu je koordinacioni odbor sindikata iskoristio i kao mogućnost da se zahvali za dugogodišnju plodnu saradnju i stvaralački doprinos, drugarici Miri Frolov, sekretaru Republičkog odbora sindikata radnika u trgovini. Drugarica Frolov je penzionisana. Zamenio ju je drug Rudi Žavbi koga su predstavili baš na ovoj sednici.

Prevod s 1. strani:
Slobodan Milinković

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3, Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočever, Nada Rihtar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiweis (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Oblikovna zasnova Jaro Novak

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilo prejema delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov

NAŠEGA RAZVOJA
– NAŠ DOSEDANJI RAZVOJ